

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

6 SEPTEMBER 1969

Sodelavcem »Lovca«!

Kdor še ni prejel honorarja za objavljeni prispevek, sliko ipd. v letniku 1968/69, naj nam takoj pošlje svoj točen naslov, predpisano izjavo oz. številko žiro računa. Prispevki o starostnih jubilejih in osmrtnicah niso honorirani! Od kogar tega v roku enega meseca ne bomo dobili, bomo smatrali, da se je honorarju odpovedal.

Uredništvo

MALI OGLASI

Prodajam — zaradi moževe smrti — lovski puški, dvocevko 16 × 16 in Mannlicher-Schenauer 6,5 × 54 — z daljnogledom in municijo. Marija Pergar, Skofljica 84.

Prodajam 6 psov in 1 psičko epagneul breton, poležene 27. julija 1969. Jožef Rebek, Vrtovin 65, p. Crniče pri Gorici.

Prodajam psičko kdl. istrijanko, staro 4 mesece. Cveto Kogovšek, Rovte 101, p. Rovte.

Prodajam dva brak-jazbečarja, stara po 3 mesece, starši s prav dobro oceno. Peter Novak, Jama 32, Kranj.

Prodajam leglo španjelov, poleženi 18. 7. 1969. Hubert Plaznik, Hrastnik, Draga 3.

Prodajam psičko in psička, stara po 11 tednov, posavska goniča, starši s prav dobro oceno. Mavricij Jurkošek, Čelovnik 10, p. Loka pri Zidanem mostu.

Zgubila se je psica lov. terierka, po imenu Bistra. Vrniti jo proti nagradi. Albin Kucler, Ljubljana, L. Pesjakove 16.

Prodajam tri mladiče ostrodlake ptičarje, stare po 2 mesece, zelo dobrih roditeljev. Pavel Bogovič, Sp. Pohanca 22, Artiče pri Brežicah.

Prosto mesto poklicnega lovskega čuvaja razpisuje LD Cirkovce. Na voljo je družinsko stanovanje z vrtom in njivo. Ponudbe na: Anton Marčič, Maribor, Bazoviška 10.

Prodajam brak-jazbečarje samce, stare 7 tednov, po 150 din. Janez Skube. Kresniške poljane 44, p. Kresnice.

Prodajam dobro ohranjeno dvocevko, belgijske izdelave, brezpetelinko 12 × 12. Miha Avšič, Ljubljana, Resljeva 13.

Prodajam tri mesece stara lovška terierja, psičko in psička, Adolf Čebul, Čečovje, p. Ravne na Koroškem.

Prodajam dve brak-jazbečarki, stari 2 meseca. Julij Marguč, Škofja Loka. Jegorovo pred. 9.

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)
Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

Tradicionalna republiška tekma po krvnem sledu za vse vrste lovskih psov

21. septembra 1969 v Gotovljah pri Žalcu pod pokroviteljstvom LZ Celje

Prijave za tekmovanje je poslati najkasneje do 10 septembra na naslov: Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Ljubljana, Puharjeva 3/IV.

Zborno mesto tekmovalcev je navedenega dne ob 8. uri pri lovskem domu »Rinka« v Gotovljah, za tiste pa, ki ne poznajo poti, pa pol ure prej pri gostilni »Hmeljar« v središču Žalca.

Več najdeš v »Lovcu« št. 5, na strani 156!

K udeležbi vabimo tudi druge lovce, še posebno člane sosednjih LD.

Upravni odbor DLP

Tovarna

aero Celje

PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE PROIZVODE ZA:

- PISARNE
- ŠOLE
- GOSPODINJSTVA

ZAŠČITNI ZNAK

aero ZNAK KVALITETE!

Foto M. Kambič: Na jerebe. — Ko jutro postanejo hladnejša in dih jeseni odtrga prve liste z dreves, dozorijo tudi jerebi. Gnezda mladih jerebov se razkrope in petelinčki si cicirikajoč že iščejo »zaročenke« ter svoj novi dom. Tedaj je jerebarjev čas. Majhen po velikosti, a velik v lovčevem doživetju; zato črnogrelemu vitezu kot veliki divjadi — zelena vejica!

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije LII. letnik št. 6 september - kimavec 1969

Vsebina

Smernice in stališča občnega zbora Lovske zveze Slovenije	162
Alojz Mertelj Gamsja slepota v lovišču LD Kranjska gora	165
Prof. dr. Stane Valentinčič Srnjad — tipična teritorialna divjad	167
Dr. Janez Brglez Pregled jerebjih zajedavcev	170
Janez Orehek Jelenov klic	171
Francè Cvenkel Srečanje	173
Peter Dobrila Blažev Martin — VII.	175
Rastko Bradaškja Vesela družina v najbolj veseli lovski zvezi	176
Po lovskem svetu: V raznih deželah — Haia safari — Fritz Kiehn — prevod Francè Cvenkel	180
Lovski oprtnik: Ali nam preti nevarnost stekline iz Srednje Evrope? Stanko Arko, dipl. vet.	184
Divji golob grivar — Štefan Köveš	185
Mladi pišejo	185
Fotoamater: Beseda lovskim fotoamaterjem — Vladimir Pleničar	186
Vprašanja — odgovori	187
Lovska organizacija	187
Jubilanti	188
Umrli	189
Lovska kinologija	190
Šaljive	192

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaškja, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 35 din, za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Smernice in stališča občnega zbora Lovske zveze Slovenije

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije prejšnjega mandata je za občni zbor Lovske zveze Slovenije, 28. junija letos, pripravil »Predlog resolucije občnega zbora Lovske zveze Slovenije«. Občni zbor je po obsežni in konstruktivni razpravi o predlogu sprejel nekaj dopolnil in sprememb v naslovu in tekstu ter poveril izvršnemu odboru izdelavo končne dikcije dokumenta. Po opravljeni nalogi posredujemo prečiščeno besedilo prek našega glasila »Lovec« vsem članom lovske organizacije v Sloveniji. Pri tem iskreno želimo, da bi dosledno spoštovanje stališč in izvajanje smernic letošnjega občnega zbora Lovske zveze Slovenije dvignilo našo organizacijo na še višjo raven.

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije

Ko danes ocenjujemo delo naše lovske organizacije, moramo predvsem ugotoviti pomembno značilnost zadnjih dveh let, da je bilo v tem obdobju dosledno uveljavljeno načelo samoupravnega dogovarjanja; lovske družine so se v tem času enotno in prostovoljno odločile za medsebojno povezovanje v področne lovske zveze in v Lovsko zvezo Slovenije ter s tem prevzele ne samo moralne organizacijske, marveč tudi materialne obveznosti. Mirno lahko trdimo,

da je lovstvo tudi v bistveno drugačnih razmerah ob načelu prostovoljnega združevanja uspešno opravilo zrelostni izpit. To predvsem dokazuje dejstvo, da so skoraj vse organizacije, ki se v Sloveniji ukvarjajo z lovstvom, vključene v skupni lovski organizaciji in v njej dejavno sodelujejo. Uspešnost takšnega sodelovanja daje oceno lovskim organizacijam v naši družbi in pa oceno gospodarjenja z lovišči sploh. S še večjim sodelovanjem in enotnostjo

lovskih organizacij pa lahko zagotovimo še uspešnejši napredek lovstva v republiki, hkrati pa preprečimo pojave, ki bi lovstvu in lovskim družinam utegnili škodovati.

Novi zakonski predpisi so v skladu s splošnim demokratičnim razvojem naše družbe omogočili reševanje najbistvenejših problemov lovstva v neposrednem sodelovanju med lovske organizacijami in občinskimi skupščinami. Na splošno z rezultati tega sodelovanja še ne moremo biti povsem zadovoljni, saj se nekatere občinske skupščine za lovstvo sploh ne zanimajo, ali pa se njihovo zanimanje kaže le v težnji po zbiranju dohodkov iz lovstva. Zavedamo se, da se morajo občinske skupščine ukvarjati z obravnavanjem in reševanjem pomembnejših vprašanj, kot je lovstvo, vendar pa njihova popolna nezainteresiranost za zadeve lovstva hromi ne samo organizacijsko, marveč tudi strokovno lovsko dejavnost na nekaterih območjih. Sodelovanje z občinskimi skupščinami je nujno treba okrepiti, za kar bi se morale bolj zavzeti tudi področne lovske zveze kot zastopnice lovske družin določenega območja. Morale bi se aktivneje povezovati z občinskimi skupščinami in njihovimi za zadeve lovstva pristojnimi organi, da bi tako zagotovile polno medsebojno razumevanje in s tem omogočile čim boljše pogoje za uspešen razvoj lovstva.

Ena osnovnih nalog lovske organizacije v preteklem obdobju je bila izdelava lovskegospodarskih načrtov. Izpeljava te naloge je pokazala potrebo ne samo po organizacijskem, marveč tudi po strokovnem sodelovanju lovske organizacije. Ti načrti so sedaj osnova vse gospodarske dejavnosti lovske družine, hkrati pa so temelj usklajevanja medsebojnih interesov lovstva, gozdarstva in kmetijstva ter omogočajo tudi vpogled in sodelovanje širše družbene skupnosti

Foto R. Bradaškja: Lojze Briški, predsedujoči občnemu zboru (tretji z leve), daje v razpravo predlog resolucije

pri varovanju naravnega bogastva, to je — divjadi.

Kot stalno in perečo nevarnost za sedanjo zakonsko in organizacijsko ureditev lovstva nasploh pa ocenjujemo nenehne težnje nekaterih zainteresiranih gospodarskih in družbeno političnih organizmov ter posameznikov po spremembi temeljne lovske zakonodaje. Ustrezni spreminjevalni predlogi v bistvu težijo za likvidacijo današnjih oblik organizacije lovstva, ki so se razvile v naših socialističnih družbenih razmerah. Pri ustanavljanju lovišč je v vsej dotedanji lovski zakonodaji veljalo načelo, da so lovišča zaokrožene lovskogospodarske celote, formirane brez ozira na administrativne meje ali lastništvo zemljišč — medtem ko zdaj predlagatelji sprememb temeljega zakona o lovstvu zahtevajo kot odločilni kriterij za ustanavljanje lovišč prav lastništvo zemljišč ali upravljanje in gospodarjenje z njimi. Sedaj urejena lovišča, ustanovljena na naravnih, znanstveno utemeljenih lovskogospodarskih območjih naj bi po predlogu torej zamenjala lovišča, ki bi jih ustanovili na podlagi protinaravnih in protiznanstvenih kriterijev zemljiške posesti, kar je izrazit proizvod kapitalistične družbene ureditve. Sprejem takšnega predloga bi bila popolna vrnitev v zdavnaj preživelo dominalno ureditev odnosov v lovstvu — kar ne bi bilo samo v izrazitem nasprotju z našo socialistično stvarnostjo, marveč tudi skrajno škodljivo za gojitev divjadi.

Občni zbor ugotavlja, da je takšno upravljanje lovišč, kakršno izvajajo lovske organizacije, ki razen prigrisposodarjenih sredstev vlagajo v lovišča še denar svojih članov in ogromno vrednost njihovega prostovoljnega dela, za družbo najsmotnejša in najcenejša oblika gospodarjenja z lovišči. Lovska zveza Slovenije, v katero so včlanjene lovske organizacije z več

Foto R. Bradaškja: Delegat Janez Drvarič (prvi z leve) govori o stališčih LZS

kot 14 000 člani (med njimi je več kot 5000 delavcev, več kot 3000 kmetov in nad 3500 uslužbencev), med katerimi je nad 5100 aktivnih udeležencev NOB, in zavodi za gojitev divjadi, ugotavlja, da so takšni predlogi za spremembo zakonodaje o lovstvu nesmotrni, skrajno škodljivi ter v nasprotju z načeli naše družbene ureditve in ustave, zato takšne predloge najodločneje zavrača. Razen tega bo Lovska zveza Slovenije tudi v prihodnje odločno nasprotovala vsem poskusom, ki bi težili za omejevanjem družbene vloge lovske družine. Vsa ta vprašanja naj urejajo v svoji pristojnosti republike s svojimi zakoni, prilagojenimi razmeram in stanju ter razvoju lovstva na svojem območju. Prav zaradi tega smo tudi mnenja, da temeljni oziroma splošni zakon o lovstvu v zveznem merilu niti ni potreben. Zaupanje družbe, ki je dodelila lovišča v upravljanje lovcem-gojiteljem, lahko brez dvoma opravičimo. O tem jasno govorijo podatki o dvigu staleža in odstrela divjadi, o vse večjem vlaganju žive in naseljevanju novih vrst

divjadi v lovišča, o razvoju lovskega turizma ter s tem v zvezi o njegovih posrednih in neposrednih vplivih in koristih za gospodarstvo sploh. Podatki o razmerju med dohodki in izdatki prav tako jasno pričajo o dobrem gospodarjenju, pri čemer je treba seveda upoštevati znaten delež brezplačnega dela lovcev v loviščih. To končno potrjuje tudi razvoj lovske organizacije, ki nenehno večja število svojega članstva, pomlajuje svoje vrste in izpopolnjuje njihovo strokovno znanje.

Še bolj kot doslej morajo tudi v prihodnje vsa sredstva, prigrisposodarjena v loviščih, služiti za napredek lovišč in za napredek lovstva nasploh. Treba je usmeriti prizadevanja v izvedbo nujne finančno poslovne ločitve organizacijske (društvene) dejavnosti, ki jo načelno financiramo iz članarine, od gospodarske dejavnosti, ki mora sloneti na načelu doslednega vračanja dohodkov iz lovišč nazaj v lovišča, pri čemer je treba obračunavati uplenjeno divjad po tržnih cenah v denarju ali v re-

alni protivrednosti za nekatera gojitvena dela v loviščih.

Razen neposrednih vlaganj v lovišča pa je sredstva tudi nujno treba združevati na posameznih lovskogospodarskih oziroma organizacijskih območjih in v republiki. To je zlasti pomembno za gojitvene akcije širšega pomena, pri čemer gre za ustanovitev in vzdrževanje skladov, ki naj omogočijo skupno premagovanje težav okrog plačevanja škode po divjadi, zagotovijo nemoteno delovanje strokovnih služb in nudenje njihove pomoči lovskim organizacijam, v republiki pa predvsem za podpiranje znanstveno-raziskovalne dejavnosti in vzdrževanje strokovne posvetovalne službe, za premagovanje posledic večjih elementarnih nesreč in bolezenskih epidemij med divjadjo, ter za financiranje določenih vrst dela in oblik obveznosti republiškega pomena, kot je to na primer lovski muzej v Bistri. Po pripravljenosti za združevanje sredstev v te namene in za izvajanje nujnih nalog v bodočem razvoju lovstva bo družba brez dvoma ocenjevala zrelost lovskih organizacij.

Ugotovljeni uspehi so prav gotovo tudi rezultat neprecenljive vrednosti prostovoljnega dela lovcev-gojiteljev. Ob mnogih nerealnih predvidevanjih nadaljnjega razvoja materialne osnove lovstva pa le prečestokrat pozabljamo, da so možnosti tega razvoja zelo omejene. Ob vse hitrejši urbanizaciji pokrajine, ob vse večjem uvajanju tehničnih in agrokemičnih sredstev v čedalje intenzivnejše kmetovanje in gozdarstvo, ob skokovitem naraščanju prometa in števila motornih vozil, ko človek vznemirja še tako odročne koticke narave, se razmere za gojitev in življenje divjadi slabšajo iz dneva v dan. Zmanjšuje se tudi krmna baza divjadi in večja škoda, ki jo divjad povzroča na obdelanih kmetijskih površinah in drevju. Tako smo že imeli primere, ko sta ob-

činska skupščina ali gozdno gospodarstvo zahtevala drastično znižanje staleža jelenjadi. V takšnih razmerah torej ne more biti osnovno vprašanje povečanje staleža divjadi do nerealne višine, marveč je predvsem treba rešiti problem, kako bomo tudi v bistveno poslabšanih razmerah zagotovili možnosti za obstoj in življenje divjadi. Aktualnost in pomen tega problema v vseh razvitejših deželah sveta najbolje dokazuje dejavnost in vsebina dela njihovih strokovnih in znanstveno-raziskovalnih služb. Razvoj lovstva je bistveno odvisen od gospodarjenja z gozdovi in obdelano zemljo, zato je nujno treba okrepiti sodelovanje med lovskimi organizacijami na eni in kmetijskimi ter gozdarškimi organizacijami na drugi strani. Samo s takšnim sodelovanjem bo mogoče uskladiti interese vseh treh dejavnosti in s tem zadovoljiti splošne družbene koristi. Čeprav je danes že omogočeno velikemu številu občanov športno udejstvovanje v lovstvu, so vendar ponekod še primeri zapiranja vase nekaterih lovskih družin, ki odklanjajo sprejem novih članov ali pa njihov sprejem posredno onemogočajo z visokimi pristopninami in podobnimi ukrepi. Vedeti moramo, da ima vsak občan pravico do lovskega udejstvovanja, če ima za to veselje, če se strokovno usposobi in če izpolnjuje pogoje, določene z zakonom. Odločno je torej treba zavrniti mnenje in prakso nekaterih lovskih družin, da je lovsko udejstvovanje privilegij že včlanjenih lovcev, in omogočiti tudi drugim občanom sprejem v članstvo. Pristopnina ne sme biti ovira za vstop v članstvo lovske organizacije. Pri tem pa naj področne lovske zveze posredujejo razmestitev novih članov tako, da prosilce za sprejem v lovsko organizacijo usmerjajo v tiste lovske družine na svojem območju, ki glede na površino in zmogljivost svojega lovišča najlažje sprejmejo

nove člane. Morebitne pristopnine pa ne smejo biti družinski dohodek za financiranje organizacijske dejavnosti, marveč le realno določen prispevek za gojitev divjadi.

Za uresničevanje in izvajanje skupnih nalog vseh lovskih organizacij Jugoslavije je po oceni občnega zbora potrebno sodelovanje Lovske zveze Slovenije z drugimi republiškimi lovskimi zvezami v Jugoslaviji ter njena organizacijska vključitev v Lovsko zvezo Jugoslavije, vendar pa dosledno na načelih demokratičnosti in samoupravnih odnosov in ob popolni enakopravnosti vseh republiških zvez. Zaradi usklajevanja nekaterih skupnih lovskih interesov na mejnih območjih je treba tudi v bodoče vzdrževati stike z lovskimi organizacijami sosednih držav, ki mejijo z našo republiko, oziroma takšne stike vzpostaviti tudi tam, kjer jih morda doslej še ni bilo.

Iz navedenega izhajajo tudi povsem določene naloge lovske organizacije pri njenem bodočem delu, zlasti pa:

— uveljavljanje načela, da je divjad družbena lastnina;

— reševanje najpomembnejših problemov lovstva v neposrednem sodelovanju z občinskimi skupščinami;

— nadaljnje razvijanje sedanje oblike in strukture lovske organizacije in njenega vsebinskega delovanja. Pri tem moramo upoštevati načelo organizacijske gradnje, po katerem se osnovne lovske organizacije — lovske družine povezujejo v področne lovske zveze, te pa v Lovsko zvezo Slovenije;

— vsi dohodki iz lovišč se morajo dosledno vračati nazaj v lovišča in v sklade za izvajanje skupnih nalog širšega pomena;

— inozemski lovski turizem je treba kot pomembni činitelj pri gospodarjenju z lovišči razvijati predvsem v smeri izboljšanja storitev, nikakor pa ga ne pretirano razvijati v škodo lovišč. Pri tem

je tudi nujno treba upoštevati nacionalni in osebni ponos, pri izvajanju lova pa tuje goste dosledno podrediti vsem določilom lovske zakonodaje ter načelom lovske etike in pravičnosti. Odstopanje dela odstrela in lovskega plena za vzdrževanje inozemskega lovskega turizma moramo izvajati kot eno pomembnih obveznosti lovske organizacije do družbe nasploh;

— nenehno dviganje strokovnega znanja lovcev kot temeljni pogoj za uspešnejše gospodarjenje in gojitev divjadi. Spričo tega mora biti strokovno-propagandna dejavnost tudi vnaprej ena izmed najpomembnejših vej dela lovske organizacije. Odraža pa naj se na publicističnem in vzgojno-propagandnem področju, v nenehnem vsebinskem izpopolnjevanju našega glasila »Lovec«, v prirejanju strokovnih predavanj, seminarjev in tečajev, v predvajanju filmov z lovske tematiko. Divjad moramo kot del narave bolj približati javnosti, predvsem mladini. Pri tem moramo tudi lovci na lastno pobudo sodelovati s sredstvi javnega obveščanja, to je s tiskom vseh vrst ter radiom in televizijo. Pri zadevanja za dvig strokovnosti naj se zrcalijo tudi v kriterijih za opravljanje lovske izpitov, v sodelovanju na tečajih in seminarjih, v prirejanju strokovnih predavanj in v spremljanju strokovne lovske literature, v ocenjevanju in kategorizaciji lovske trofeje, v zahtevkih po strokovni pomoči in v sodelovanju z znanstveno-raziskovalnimi ter strokovno-posvečevalnimi službami področnih lovske zvez in Lovske zveze Slovenije, v razvijanju lovske športnega strelstva, v sodelovanju s strelskimi organizacijami, v ohranjanju in utrjevanju tradicionalnih lovske običaje, šeg in navad;

— skrb za pomlajevanje članstva in za njegovo strokovno usposabljanje za opravljanje zahtevnejših opravil in del v lovske organizaciji, kot so na primer sestavljanje lov-

skogospodarskih načrtov in njihovo dosledno izvajanje, spremljanje bonitiranja, ugotavljanje staleža in načrtovanje odstrela divjadi ter podobne naloge, kar se mora zrcaliti tudi v izboljšani ažurnosti dela lovske družin in področnih lovske zvez;

— vzpostaviti moramo še bolj aktivno in neposredno sodelovanje med področnimi lovske zvezami in Lovsko zvezo Slovenije pri obravnavanju različne lovske problematike in razvoja lovske na območju posameznih področnih

lovske zvez oziroma pri usmerjanju in vodenju razvoja lovske v Sloveniji nasploh. Prav tako je treba vzpostaviti aktivnejše sodelovanje s kinološko organizacijo in se tudi še bolj neposredno vključiti v njeno delo, da bi tako kar najbolj uskladili skupne interese in potrebe;

— lovske organizacije naj aktivneje sodelujejo tudi v SZDL. Predvsem pa moramo biti lovci pomemben činitelj pri organizaciji in splošni krepitvi vseljidske obrambne moči naše države.

Alojz Mertelj

Gamsja slepota v lovišču LD Kranjska gora

Prvi primer te bolezni je bil v našem lovišču odkrit 1. sept. 1968. Odstreljena je bila gamsova koza, stara 16 let, ki je še vodila mladiča (slika 1). Takoj nato smo imeli dva obvezna pregleda lovišča, a nismo našli nobenega primera obolenosti. Šele zadnji teden v septembru so lovci opazili, da se bolezen širi predvsem ob avstrijski meji med prehodnimi gamsi. Pravo žarišče bolezni je bilo v okolici Trupejevega Poldneva, Železnice, Žlebnice in Rebri v Belci. V teh obmejnih krajih je bilo odstreljenih 15, v notranjosti našega lovišča pa 8, vsega 23 slepih in bolnih gamsov, kakor sledi:

Meseci	Koze	Mladiči	Kozli
IX.	4	—	—
X.	4	—	2
XI.	5	—	2
XII.	4	—	2
Skupno	17	—	6

Poprečna starost koz je bila 11,2 leta, kozlov pa 6,8 leta. Od 17 koza je bilo 15 vodečih. Zanimivo, da so bili mladiči teh koz zdravi, le redke je bil komaj opazno solzav. Na splošno so bili vsi gamsi telesno in v trofejah slabi, zlasti pa shujšani. Od 23 odstreljenih jih je bilo le 7 za uporabo in prodanih, vse druge so lovci na mestu uplenitve zagreble. To da misliti, da so bili gamsi bolni tudi na notranjih organih, ker so sicer v jesenskih mesecih pred prskom najbolj rejeni. Žal smo dobili od inštituta za zoohigieno iz Ljubljane navodilo, da pošljamo na pregled zgolj glave, kar za popolno preiskavo živali ni zadostovalo. Zanimivo je, da je bilo odstreljenih 15 prehodnih gamsov, in sicer 12 koz in le 3 kozli. Vsi so imeli zelo slabe trofeje v primerjavi z našimi 5 kozami in 3 kozli, odstreljenimi v notranjosti našega lovišča (2 kozi s 100 oz. 101 točko, kozel s 103 točkami). Značilna je velika razlika v moči domačih stalnih in prehodnih gamsov.

Slika 1 (Foto V. Černe)

Koroški lovci so nam očitali, da preveč posegamo po prehodnih gamsih. Razvid odstrela po kraju in času v naših knjigah pa kaže drugače. Izjemoma smo lani odstrelili 15 bolnih oziroma slepih prehodnih gamsov, kar pa je opravičljivo, saj smo s tem preprečevali širjenje bolezni v notranjost našega lovišča. Lahko trdim, da 80 % koroških gamsov preživi na naši strani od oktobra do konca aprila in tako bremeni že tako omejen življenjski prostor našim stalnim gamsom. Z avstrijskimi lovci bo treba najti ustrezen sporazum o odstrelu prehodnih gamsov.

Kako se obnašajo slepi in bolni gamsi?

Z opažanji lani smo ugotovili: Bolni gamsi se najraje zadržujejo ob gozdni meji oziroma v rušju. Če vodeča koza popolnoma oslepi, jo vodi mladič. Sledi ga po tleh in po dahu v zraku na kratko razdaljo. Primeri so bili, da je slepo kozo vodil enoletni mladič. Slep gams posebno visoko dviga prednji

nogi, kakor bi hodil po stopnicah. Pred človekom se najraje umika navzgor ali prečno in le redko navzdol. Čez greben slepi gamsi ne gredo radi, zlasti če zaznajo nevarnost prepada. Ko začuti slep gams večje strujanje zraka, se mu na hrbtu začne ježiti dlaka. Ves zleknjen previdno stopa po grebenu in išče sled za varnim prehodom, ki ga uporabljajo zdravi gamsi. Kadar slep gams sam tava in išče sled, se zgodi, da gre naravnost proti človeku. Šele ko dobera zazna dah, preplašen zbeži, se spotika, pada in tudi zaletava v drevesa. To so zanesljivi znaki, da je žival zagotovo slepa. Pri pojavu slepote je najbolje pregledati tiste predele lovišča, kjer se gamsi poleti ali pozimi najraje drže.

Lovci smo pričakovali, da bo zima zaustavila širjenje te bolezni. Žal se je slepota tudi pozimi širila. Že v januarju smo opazili, da bolezen prehaja tudi na trope, kjer je jeseni sploh ni bilo. Tako sem 12. jan.

1969 ujel popolnoma izčrpano gamsjo kozo, staro 17 let (slika 2). Na desnem očesu je imela začetne znake obolenja. Zato jo je inštitut za zoohigieno v Ljubljani vzel za preučevanje, a je žal po dveh dneh poginila. Pri pregledu notranjih organov so ugotovili, da je imela močno pljučnico in še razne zajedavce. Čez zimo nam je poginilo 14 gamsov, od teh 13 za slepoto, enega pa je zasul plaz.

Letos sem posebno opazoval trop 14 gamsov, ki se je pozimi nastanil le streljaj od naselja, v zahodnem delu Gozd-Martuljka. Prvikrat so se gamsi pojavili v tem delu oziroma v Mojstrovih pečeh leta 1958. Od tega tropa smo našli kozo, ki je verjetno ena od tistih dveh, ki sta se najprej pojavili v Mojstrovih pečeh. Primer bolezni (slika 3, 4) sem opazoval od začetka obolenja. Dne 10. februarja sem na omenjeni kozi opazil prve znake bolezni — solzenje oči.

Slika 2 (sl. 2, 3, 4 foto J. Lavtižar)

Slika 3

Solzenje se je stopnjevalo iz dneva v dan in po 14 dneh prešlo v gnojno izcejanje. Koza je začela samevati in ni več izstopala na plano. Pomikala se je više in više v gozd proti Srednjemu vrhu, kjer so jo 28. marca našli vojaki v zadnjih zdihljajih. Koza je imela krvavo drisko, izredno temna in trda pljuča ter je bila do kraja izčrpana. Slika 3 kaže, da ji je lisa črne dlake pod očmi popolnoma izpadla. Slika 4 pa je značilen primer izstopanja očesne roženice. To je bil zadnji ugotovljeni primer

Slika 4

bolezni. Po tem smo izvedli še več pregledov lovišča, zadnjega 18. maja letos, pa smo bili zadovoljni, da nismo našli nobenega primera bolezni več. Opazili pa smo, da letos koze niso povrgle mladičev v drugi polovici maja, kakor navadno.

Od kod se je zanesla bolezen na naše gamse? Letos spomladi se je namreč slepota pojavila tudi na kravi posestnika Petra Robiča v Martuljku. Po izjavi živinozdrav-

nika s kmetijskega posestva »Jelovica« v Radovljici je ta bolezen pri kravah tam že več let. Vse krave, ki so oslepele, so imele tudi pljučnico. Zato bi sklepal, da je bolezen istega izvora tako pri kravah kakor pri gamsih. Možno pa je tudi, da se je bolezen zanesla z uvozom raznih pasemskih ovc ali uvozom oziroma naselitvijo kozorogov v dolino Trente, kjer se je pravzaprav ta bolezen najprej pojavila.

S. Valentinčič

Srnjad – tipična teritorialna divjad

Takoj v začetku moram pojasniti, kaj v tem primeru pomeni »teritorialen«. Med divje živečimi živalskimi vrstami sta skupini, ki sta si razhajajoče različni in sicer v tem, da posamezni osebki ene skupine zahtevajo za svoj obstanek čredo in se šele v zadostno veliki čredi dobro počutijo (imenujemo jih »čredne vrste«), osebki druge skupine pa se nasprotno ne počutijo dobro v čredi, ampak žive sami zase (ali v majhnih natančno določenih združbah) in imajo svoj »dom«, svoj teritorij, v katerem ni drugih osebkov iste vrste (imenujemo jih »teritorialne vrste«). Med te torej spada srnjad in je tipičen predstavnik te skupine. Lasten teritorij (seveda ne v smislu lastništva, kot ga pozna človek, ampak le v prisposodbi) spada med osnovne pogoje oziroma predpogoje za življenje in razvoj osebkov, da, celo za njegov fizični obstoj. Ta pogoj je za življenje srnjadi tako pomemben kot hrana in ostali temeljni življenjski pogoji. Če ni izpolnjen, osebek v končni liniji propade.

Kaj pomeni teritorij za srnjad? V prvi vrsti seveda hrano. Le-te mo-

ra biti dovolj in biti mora ustrezajoča, to pa pomeni, da ni vsaka hrana dobra. Saj vemo, da se srnjad ne pase tako kakor krava, ampak izbira hrano in odgrizne ali odščipne tu malo in tam malo. Zato torej ni pravilno vrednotiti biotopa srnjadi glede hrane po skupni masi vegetacije. Oziroma, bolje rečeno, hrana druge vrste ali pa zadnje vrste je zadostna le za golo življenje srnjadi, ne nudi pa ji sestavin, ki so potrebne npr. za tvorbo semenčic, jajčec, mleka itd. Prav v času, ko narava največ zahteva od srnjadi, to je v času kotitve in prska, pa je srnjadi potrebna najboljša hrana, ki ji jo zagotovi le ustrezen teritorij.

Lasten teritorij je nadalje srnjadi potreben kot remiza: za zavetje, za nemoten razvoj mladičev, za nemoten prsk in sploh za nemoteno individualno življenje. Srnjad je vse življenje vezana na relativno majhen prostor, razen manjših zimskih premikov ne pozna migriranja, niti ni zanj grajena. Pred sovražnikom odskoči in si poišče kritje, dolgih begov ne pozna in jih ne prenese.

Foto R. Cenčič: Po vasovanju

Ustrezen lasten teritorij zagotavlja srnjadi tudi druge za obstanek in razvoj potrebne pogoje, kakor je mikroklima in podobno.

Srnjak – in lasten teritorij

Lovci vedo, da se določen srnjak drži v točno določenem okolju in da tam počne razne stvari: razkopava, drgne drevesca z rogmi, boka itd.

V tem sestavku bi se za prikazovanje srnjakovega obnašanja na lastnem teritoriju naslonil na raziskave R. Henniga iz Zah. Nemčije. Ob opazovanju podobnih razmer v drugih loviščih je l. 1961 še posebej podrobno opazoval srnjake v 100 ha velikem revirju Lerchenfeld, v katerem je bilo to leto poleg 9 srnjakov še 7 starih srn, 4 enoletne srne, 9 srnjačkov in 5 srnic, torej 34 kosov srnjadi na 100 ha. Po Ueckermannu je revir imel oceno 69 točk in bi prenesel 12 glav srnjadi, ali največ 20 (biološka meja).

Dva od 9 srnjakov sta bila docela odrinjena iz gozda in so zato veljala podrobna opazovanja le 7 srnjakov, starim 2 do 8 let.

Avtor opisuje najprej delovanje srnjakov pri markiranju (označevanju) lastnega teritorija in drugo njihovo obnašanje. Srnjaki označujejo svoj revir: z drgnjenjem čela vzdolž vejic, z udarjanjem z rogovjem po drevescih, praviloma

debelih ko prst ali pa po grmovju in po navpičnih vejah, z razkopavanjem s prednjima nogama, pa tudi z bokanjem (avtor je nekajkrat slišal tudi nosljanje in grčanje, kar morda tudi spada med označevanje teritorija).

Srnjaki so se na mejah svojih revirjev srečevali in se pri tem na svojstven način obnašali: izražali so gibe, s katerimi so si medsebojno imponirali ali pa grozili, včasih je prišlo tudi do bojev. Včasih pa so se srnjaki namesto nad sosedom znesli nad drevesci, ki so jih napadali z istimi gibi, kakor bi napadli drugega srnjaka (z rogovjem). Avtor je opazil, da je lubje drevesc kar frčalo naokrog.

Obnašanje srnjakov od konca zime do prska

Prve znake prisvajanja lastnih teritorijev oziroma revirjev so opazili v prvi polovici marca; srnjaki so medsebojno postali nestrpni, ob srečanjih so se hulili (spuščali uhlje na zatilnik). Od 15. do 19. marca so najstarejši srnjaki že markirali revirje in sicer z drgnjenjem čela ob vejice; rogovja tedaj še niso imeli oguljenega. Najstarejši srnjaki so si ga očistili prvi in višji po rangu. Kot taki — priznani od mlajših srnjakov — so si izbrali najboljše in največje revirje (10—12 ha), medtem ko sta dveletna srnjaka zasedla slabše in

manjše revirje (8 ha). Dva srnjaka, ki ju avtor ni dalje načrtno opazoval, tj. št. 8 in 9, sta ostala brez gozdnega revirja in bila potisnjena prav k naselju. Srnjaki so vsaj enkrat dnevno markirali svoje revirje oziroma njihove meje. Ker je bilo srnjakov za dano površino preveč, je prišlo do »prekrivanja« delov revirjev (tj. dva ali več srnjakov si je lastilo isti teren). Tako se je v Lerchenfeldu revir srnjaka št. 1 (star, močan srnjak) močno prekrival z revirjem srnjaka št. 7 (dveletni srnjak), revir št. 2 (močan) z revirjem št. 6 (dveletni), revir št. 3 (močan srnjak) z revirji slabših srnjakov št. 4, 6 in 7.

Če sta se na skupnem odseku revirja srečala srnjaka, je mlajši vedno zbežal. Do boja pride le, če se srečata enako močna srnjaka. Enoletni srnjaki (šilarji) nimajo še lastnih revirjev, ampak živijo na teritoriju odraslih srnjakov. Ti jih trpe. Naženejo jih le, če jim pridejo preveč blizu (5—30 m). Dovolj je že, če odrasel srnjak lanščaka pogleda in ta se oddalji. Srne (za katere bomo kasneje navedli, da imajo tudi svoje teritorije) srnjaki trpe v svojih revirjih.

Obnašanje srnjakov v prsku

Srnjak je sposoben oploditi srno od meseca maja pa do decembra in celo januarja. Prsk pa se prične, ko postanejo srne pójave, tj., ko se prično goniti, oziroma že nekaj dni prej. To je v Lerchenfeldu okrog 15. julija.

Pri spolnem razmerju 1 : 1 in pri pravilnem starostnem sestavu srnjadi odpadeta na enega dve- ali večletnega srnjaka oziroma njegov revir poprečno okrog 1,5 do 2 srni. Če odstreljujejo zgolj starejše srnjake in puščajo mladiče, se to razmerje lahko dvigne na 1 : 3—4. V Lerchenfeldu je bilo na 9 srnjakov 16 srn, tj. 1 : 1,8. V začetku prska je avtor opazal naslednji potek prska: vsak srnjak je imel znotraj svojega revirja 1 do 2 srni

in jih je gonil ter zaskakoval. Ker pa so se teritoriji nekaterih srn nahajali v revirjih dveh ali več srnjakov, so srnjaki ob gonjenju prekoračili sosedove meje. Tedaj je prišlo do boja med srnjakoma — toda ne za srno, ampak za revir. Ta boj je potekal po ustaljenih pravilih. Srnjaki pa so se v glavnem stalno zadrževali v lastnih revirjih.

Drugačna situacija je nastala potem, ko so srne bile že večji del oplojene in je ostala pójava le še kaka lanska mladica. Tedaj so srnjaki šli za njo tudi v tuje revirje, toda pri več konkurentih jo je vedno dobil po rangu najstarejši. Srnjaki so tudi v tem času nekajkrat dnevno odhajali v svoje revirje in jih markirali. Vendar, če naj bi pójavo srno v srnjakovi odsotnosti dobil drug srnjak, je prvi rajši ostal pri srni. Dajal je torej prednost pójavi srni pred lastnim revirjem. Srnjaki so tudi v tujih revirjih markirali, toda še zdaleč ne tako sistematično in temeljito kakor v svojih. Starejši srnjaki so v času prska bolj preganjali lanščake kakor sicer in so ti bežali v predele, kjer ni bilo pójav srn (pri naselju Mühlenkamp so jih hkrati videli 5 skupaj). Če pa je bila priložnost, je tudi lanščak zaskočil pójavo srno. Kljub oddaljevanju od lastnih revirjev se v času opazovanja v Lerchenfeldu noben srnjak ni od svojega revirja oddaljil več ko 500 m in še to le za kratek čas. Iskanje srn v drugih revirjih so prvič opazili 29. julija in se je končalo 18. avgusta. V bojih je bil ubit en srnjak.

Obnašanje srnjakov po prsku

Ko je bil v drugi polovici avgusta prsk pri kraju, je bilo srnjake malo videti. Počivali so. Na pašo so hodili manj in neredno, revirje so pač še markirali, vendar bolj poredkoma. Večinoma so srnjake opazili v družbi enoletnih srn. Glede na to, da je bil v času prska

v Lerchenfeldu uplenjen srnjak št. 3, srnjak št. 5 pa je podlegel v boju z drugim srnjakom, sta dva revirja ostala brez »lastnika«. Polastili so se ju preostali srnjaki. Srnjak št. 1 je v celoti prevzel revir uplenjenega srnjaka št. 3, svoj revir pa zapustil. Tega je prevzel dveletni srnjak št. 7, ki je sploh največ pridobil po teh spremembah v lovišču.

Razen srnjaka št. 1 so vsi drugi srnjaki svoje revirje obdržali in jih (na račun revirjev št. 1, 3, 5) nekoliko razširili. Pravilnost in intenzivnost markiranja revirjev je po prsku znatno popustila. Enoletni srnjaki — lanščaki — so zopet prišli v svoja prejšnja stanišča, vendar niso bili stalni, pač pa so se zelo klatili. Nekateri so se zopet pridružili svojim (lanskoletnim) materam.

Srnjaki so držali svoje revirje skoraj do odpadanja rogov, vendar so jih vse manj označevali. Preko zime ni moč govoriti o individualnih revirjih srnjakov, ker jih le-ti niti ne označujejo in ne branijo in se na istem mestu tudi stalno ne zadržujejo, pač pa si počasi iščejo nove revirje, čim boljše in praviloma v bližini prejšnjih. Dostikrat postane zimsko srnjakovo stanišče naslednjo pomlad njegov revir.

Pomen »lastnih« revirjev za kakovost srnjakov

Kakor opisano, je velikost teritorijev (revirjev) posameznih srnjakov odvisna od gostote dveh- in večletnih srnjakov. V Lerchenfeldu je bila spomladi in poleti 1961 ta velikost 8—12 ha. Hennig pravi, da so mu znana druga lovišča z večjimi teritoriji in da ima poročila, da so teritoriji srnjakov v vzhodnoevropskih pragozdovih, kjer je gostota srnjadi majhna in kjer še žive velike roparice, do 100 ha veliki, takó da se teritoriji sosednjih srnjakov niti ne dotikajo, kaj šele (delno) prekrivajo.

Čim večji je teritorij, tem več vsestranske možnosti paše in kritja nudi.

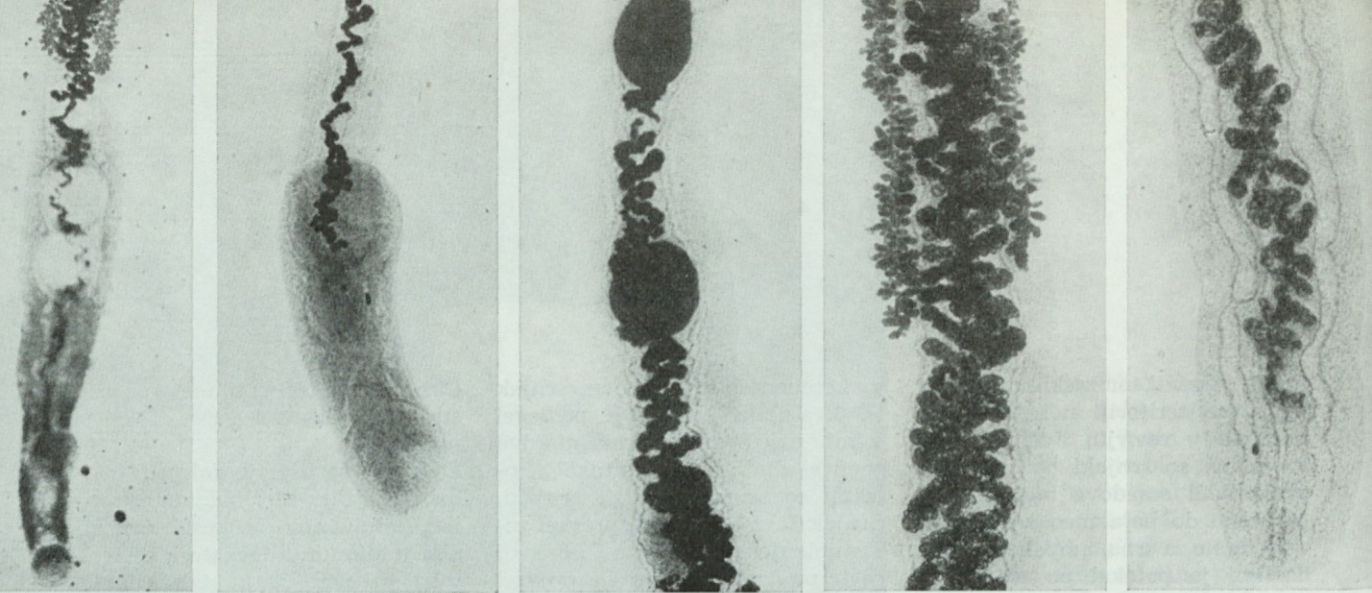
Za vsako rastišče je določena najmanjša velikost srnjačjih teritorijev (minimalna velikost, teritorialni minimum), do katere se teritoriji pri naraščanju staleža lahko manjšajo, ne da bi se med seboj prekrivali. Če pa se stalež še dviga, pride do prekrivanja. Že pri samem zmanjšanju teritorijev, zlasti še ko pride do prekrivanja, pričnajo srnjaki (vzporedno z dviganjem njihovega staleža) živeti pod vedno bolj naraščajočim psihičnim pritiskom, ki se stopnjuje — zlasti pri mladih, tj. po rangu nižjih srnjakih — do stanja neprestane tesnobe in strahu (»stres«). Tak neprestani strah, ki ruši dnevni življenjski ritem (paša — prežvekovanje — počitek), nima za posledico le motnje v razvoju, ampak (po Bubenikovih raziskavah) celo prenehanje rasti rogovja (!). Ta avtor meni, da se dražljaj prenaša preko oči (s tem ko srnjak vidi drugega srnjaka) po poti: hipofiza—nadledvična žleza—obščitna žleza. To lahko vodi do nepravilnosti rogovja, za kar govore pogostni pojavi nepravilnega rogovja v loviščih, prenaseljenih s srnjadjo.

Temu psihičnemu pritisku pa niso izpostavljeni zgolj odrasli srnjaki, ampak tudi vsa druga srnjad — enoletni srnjaki, srne, mladiči — ki jih razdraženi oziroma razdražljivi srnjaki pogosto preganjajo in odganjajo — pri čemer se tako oplášeni nimajo kam umakniti. Vse to skupaj (pomanjkanje hrane, nezadostne možnosti medsebojnega izogibanja, pogostni medsebojni boji, motnje dnevnega življenjskega ritma, psihični pritisk) pa ima obsežen negativen vpliv na kvaliteto srnjadi.

Stvar se še poslabša, če je porušeno spolno razmerje v korist srn, kajti potem je še večji prirastek in seveda tudi pritisk na teritorije.

(Sledi konec)

Corrigia skrjabini, sesač iz črevesa (v 5 fazah) — naravna velikost 1,5 do 2 cm

Dr. Janez Brglez — fotografije dr. R. Rakovec

Pregled jerebjih zajedavcev

Med gozdnimi kurami iz družine tetraonid smo doslej v zvezi s preučevanjem zajedavcev in njihovih posebnosti pri širjenju preiskali na Veterinarskem zavodu Slovenije divjega petelina, ruševca in leščerko ali gozdnega jereba. Ostala je samo še belka, ki pa je v programu bodočih parazitoloških raziskav. Na osnovi rezultatov, ki smo jih zbrali pri tetraonidih, ugotavljamo naslednje: Omenjene tri vrste tetraonid imajo največkrat enake zajedavce. Gotovo je, da se naše tetraonide v loviščih okužujejo med seboj vsaj na področjih, ki so njim vsem isti življenjski prostor. Zelo je verjetno, da ima tudi domača perutnina pri širjenju bolezni določeno vlogo, saj smo ugotovili nekatere zajedavske vrste domače perutnine tudi pri tetraonidih. Izgleda, da so kokcidiji v črevesju tetraonid bolezensko pomembni zajedavci, posebno še pri mladih, slabo odpornih kebkkih.

Gozdni jereb je geografsko zelo razširjen. Živi v pretežnem delu Evrope — razen Anglije, Danske in Pirenejskega polotoka, južnega dela Apeninskega ter južnega dela Balkanskega polotoka. Razširjen je tudi v Sibiriji, vse do Kitajske. V Jugoslaviji živi predvsem v Sloveniji, na Hrvaškem in v Bosni. Pri nas je za to ptico značilen življenjski prostor med prostranimi

mešanimi gozdovi, kjer so obsežne poseke in kjer se razrašča vlažna gošča, bogata z robidovjem, jagodičjem, gozdnim mladjem, semenjem in plodovi. V naših razmerah živi jereb pri nadmorskih višinah med 300 in 1700 metri, kar pomeni, da živi tudi v hribovitem svetu. Kakor drugod po svetu je tudi pri nas jereb avtohton. Pri prehrani, ki je pretežno vegetarijanska, potrebuje tudi pesek, kebkki pa jedo ličinke mrčesa in drugo živo hrano. Kakor vse druge gozdne kure se tudi jereb zadržuje večinoma pri tleh, na drevo se dvigne le za prenočevanje in ob nevarnosti.

Na kratko sem opisal jerebov življenjski prostor, ker le-ta določa širjenje zajedavskih bolezni tudi pri tej vrsti pernate divjadi.

Pri svojih preiskavah smo zbrali drobovino jerebov iz naslednjih slovenskih lovišč: Babni dol, Katarina, Smednik, Jošt, Gorjuše, Tržič, Kočevje, Grosuplje, Ravne na Koroškem, Mežica, Slovenj Gradec, Frankolovo in Cerknica. Pri tem delu so nam pomagali lovci in preparatorji, pa se jim za njihovo sodelovanje lepo zahvaljujemo.

Poglejmo sedaj še zajedavce:

1. *Ascaridia cylindrica*, nekaj centimetrov velik zajedavec iz črevesa,

2. *Ascaridia galli*, v črevesu,

3. *Corrigia skrjabini*, sesač iz črevesa,

4. *Heterakis gallinae*, nitast zajedavec iz slepega črevesa,

5. *Filaria sp.*, nitast zajedavec iz trebušne votline,

6. *Gonicocotes megaloccephalus*, na perju,

7. *Lagopoecus lyrurus*, na perju,

8. *Arnothomyia auricularia*, ekto-parazit,

9. *Eimeria dispersa*, kokcidij iz črevesa,

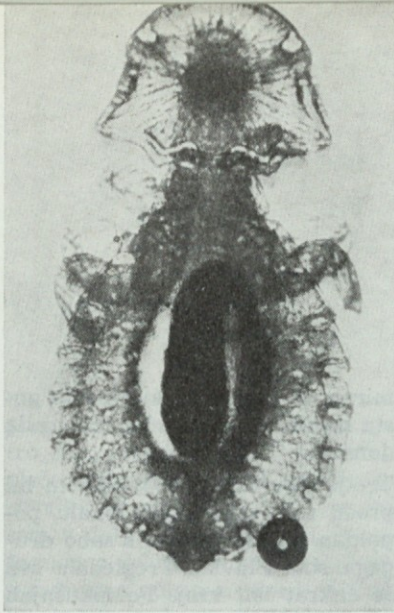
10. *Syngamus trachealis*, zajedavec iz sapnika.

Nekatere najbolj razširjene zajedavce smo fotografirali. Iz objavljenih fotografij si lahko ustvarimo podobo o nekaterih značilnostih zajedavcev. Primerjajoč jih med seboj in upoštevajoč njihovo razširjenost ter številčnost, menimo, da sta bolezensko pomembna zajedavca obe askaridiji iz tankega črevesa in črevesni kokcidiji. Gotovo je, da ti zajedavci povzročajo spremembe na črevesni sluznici, lahko v obsegu, da slabo odporne ptice poginejo.

Menimo, da bi morali spremljati še singamozo, ki se, podobno kakor tudi pri drugih pticah, pojavlja sezonsko tudi pri jerebu.

Ob koncu je potrebno še omeniti, da je število invadiranih jerebov občutno manjše kakor pri že ome-

Zajedavec na perju
(*Lagopoecus lyrurus*)

njenih drugih vrstah tetraonid iz naših lovišč, ki smo jih doslej preiskali. Ugotovili smo 12 negativnih preiskav na helmintske zajedavce ali 57,1%, medtem ko je kokcidioza prav pri jerebu od vseh tetraonid najbolj razširjena.

SLOVSTVO:

J. Brglez, H. Hribar in R. Rakovec: Zajedavska favna leščerke ali gozdnega jereba (*Tetrastes bonasia rупestris* Brehm) iz slovenskih lovišč. Zbornik Biotehniške fakultete, Ljubljana: V., 1, 1968.

Janez Orehek

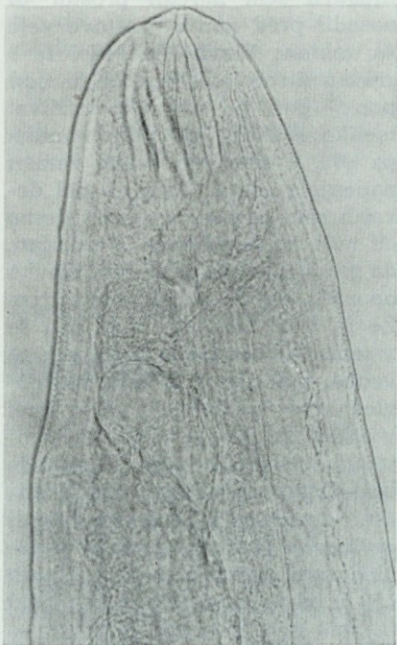
Jelenov klic

Doživeti jelenji ruk v dolenskih loviščih, ne pa v Belju ali slavonskih gozdovih, kjer je polno jelenjadi, je nekaj edinstvenega.

Dne 25. 9. 1968 so naši lovci organizirali pogon na divje prašiče. Jaz sem imel službo, zato se je pogona udeležil le sin Janez, kot gonjač. Ko se je vrnil, mi je povedal, da je videl v gozdu na Jordan kalu dosti sledov, stezo in kraj, kjer se je kalužila jelenjad. Ker to leto odstrel jelena še ni bil izvršen, sem sklenil, da velja pogledati. Naslednji dan sva torej šla z Janezom v lovišče, kamor se je hodila past jelenjad. Bila je polna luna, nebo kakor umito. Ker tam ni bilo visoke preže, sva se vzpela na debelo hruško med njivami in kakih 70 m od roba gozda.

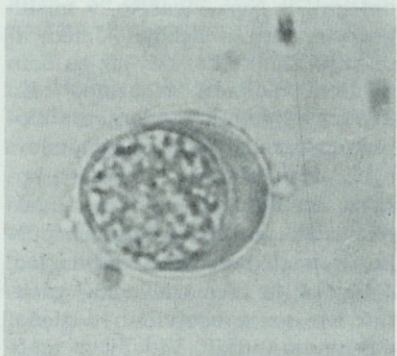
Sedela sva na pripravnih rogovilah in prisluškovala nočnemu življenju gozda. V zraku je bil nekakšen čuden nemir, kakor da bi se vsa divjad veselila življenja. Polhi so ob robu gozda puhali po drevju in cvilili kot za stavo. Začele so še skovikati sove in to kar na petih krajih naenkrat. Ena je priletela na hruško in naju debelo gledala, češ ko da sva prevelik zalogaj za njeno večerjo. Sedela sva na drevesu že dve uri in napenjala ušesa. Nič spodbudnega. Zato sva ob devetih previdno zlezla s hruške in se namenila v dolinico na drugi konec njive, če se morda

tam pase jelenjad. Ko se oddaljiva streljaj od hruške, naju ustavi glas z roba gozda, kakih 200 m od naju. Da, to je bil glas kralja naših gozdov. Ob njem ti zastane dih, se ti naježe lasje in te oblije kurja polt. A ne od strahu, tudi ne od lovske mrzlice, saj mi je že splahnela. To je od občutka veličine mogočne divjadi. To je glas, ki ga do smrti ne pozabim. Bil je rahlo doneč a-a-u-u-a-a-h, toda tako čist, kot bi udaril na zvon. Ni bil še vzburjen, kakor kasneje, ko je postal jezen, grozeč in veličasten. Tega glasu ne znam opisati, občutilo ga je zgolj srce. Ko je rukanje zamrlo, sva se na poti sezula in se bosa počasi plazila nazaj k hruški. Stisnila sva se k deblu in gledala, saj sva imela kaj videti. Močnejši jelen je jezno zarukal, nato pa se je začela gonja. Mladega jelena je odpodil od tropa preko ajde, repe in koruze, sam pa se je ustavil na zorani krompirjevi njivi. Zeleneč je zdvijal kot veliko žrebe v pokošeno dolinico, na drugi strani pa mimo naju na kakih 30 korakov nazaj do roba gozda. Tam je obstal in čakal na priložnost, da bi se približal košutam, ki so se pasle na travniku ob robu gozda. Medtem se je luna že toliko dvignila, da sva pasočo se jelenjad razločno videla. Bili sta dve večji košuti in ena manjša. Starina je nekaj časa stal razkoračen sredi njive s povešeno glavo in gledal za zelence.

Zajedavec iz trebušne votline (*Filaria* sp.)

Kokcidij iz črevesa
(*Eimeria dispersa*)

L. Kirbiš: Polnoč v gozdu

Čez kakih pet minut se je vrnil h košutam. Opazoval sem ga skozi strelni daljnogled in videl močno postavo, tršat vrat in pod njim dolgo brado. Zaradi temnega ozadja rogovja nisem mogel oceniti, zato tudi nisem streljal. Opisani prizor se je večkrat ponovil ob mogočnem in vedno bolj jeznen rukanju »starega«, dokler ni zelenec zbežal na deset korakov mimo naju v drugo dolino, starina za njim pa je obstal na njivi, kakih trideset korakov od naju in gledal. Toda ne za zelencem, naravnost proti hruški, kjer sva se stiskala midva. Čeprav se nisva

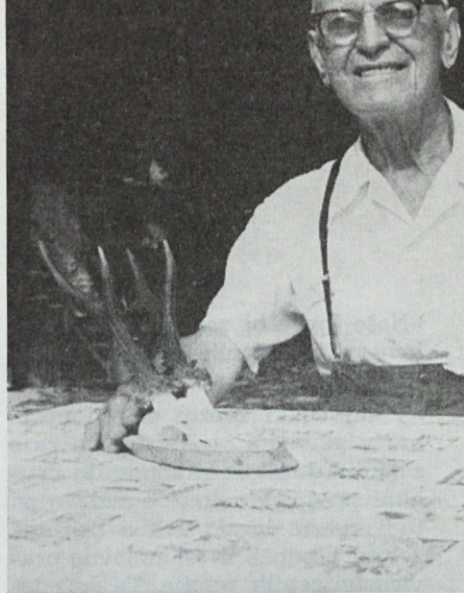
ganila, je le moral nekaj zasumiti, ker je kmalu nato ves tropič počasi odšel v gozd. Tam se je ruk nadaljeval pozno v noč. Sedaj je rukai tudi zelenec, vendar samo z a-a-u-u-a-a-h, brez kratkega, odsekanega in grlenega ruk-ruk-ruk na koncu. To prelepo pesem sva poslušala skoraj do polnoči. In Janez je rekel: »Več je bilo vredno, kakor če bi jelena ustrelil.«

V torek, 27. 9., sem imel zopet službo do devetih zvečer. Kmalu nato sva z Janezom spet odhitela. V gozdu je bilo nekam čudno mirno. Oglasila se nista ne polh ne sova, čeprav je bila noč lepa in

mirna. Okrog enajste je padla gosta megla, da sva se kmalu vrnila domov.

Tretji dan, 28. 9. 1968, pa sem bil prost, zato sem odšel kmalu popoldan v gozd in vzel s sabo drugega sina Slavka. Pregledala sva še enkrat isti kraj. Po izkušnjah prvega dne sem se odločil, da počakava v senci na robu gozda z mesečevo svetlobo za hrptom. V hrastovem podrastju ob majhnem hrastiču sem naredil prostor in nasadil pred nama hrastove veje za zaklon; Slavko je sedel levo zraven mene. Mesec je že naredil precej poti po nebu in razlival mehko svetlobo po polju, midva pa sva v senci še vedno zama napenjala ušesa. Toda ob pol devetih sem zaslišal v gozdu desno od naju rahle stopinje. Prepričan, da gre srnjad na pašo, sem Slavka opozoril, naj bo popolnoma miren. Že je žival izstopila, a je bila še v senci. Ker se mi je zdela nekam velika, sem namignil sinu, naj pogleda z dvogledom, ki ga je imel v rokah. Preden je mogel kaj ugotoviti, je žival že odšla od naju še bolj desno proti koruzi. Ko je prišla v svetlo polje, sem brž dvignil puško, da bi skozi strelni daljnogled sam ugotovil, kaj je. Kakih 150 m od naju je stala velika žival in nad njo mogočno rogovje — jelena. Že je bil v koruzi in lomil storže. Razločno sva slišala hrustanje. Sedaj je bila razdalja že kakih 250 m in jelen se je še vedno oddaljeval. Nekaj časa sva poslušala hrustanje, potem pa sem potegnil iz žepa cigarete, v mislih govoreč sam s seboj: »Jelen, ti se najej sladke koruze, jaz pa bom medtem pokadil cigareto.« Ko krešem vžigalnik, zaklonjen s klobukom, zaslišim po krompirjevi njivi — to-tok-tok — počasne korake. Spustim cigareto in vžigalnik na tla, previdno dvignem puško in pogledam skozi daljnogled. Jelen! A je že moral nekaj začutiti, ker se je ustavil in pogledal naravnost v naju. Videli sem moč-

Izseljenec Valentin Stroj s trofejo iz domačih gozdov

no, razkrečeno rogovje z daleč naprej štrlečima nadočnikoma. Hitro sem prestavil križ z glave na pleče, mimogrede odpahnil obe varovalki in ukrivil prst. Po strelu sem v daljnogledu še videl, da se je močno usločil, se nagnil naprej, z zadnjima nogama udaril po zraku, kakor muhasta mula, nato pa mi zginil iz daljnogleda. Streljal sem sedeč na lovskem stolčku, nato pa hitro vstal in poslušal, kam bo bežal, oziroma kje se bo zgrudil. Po nekaj sekundah je završalo pred nama po repi in že sem ga videl, kako je z nizko sklonjeno glavo drvel naravnost na naju. Že sem nastavil roko, da bi Slavka pahnil po tleh, ko mi je

prišla v glavo boljša misel. Zakričal sem. Jelen je takoj »ubogal«, spremenil smer ter nekaj korakov od naju zbežal v gozd. Poslušal sem vedno počasnejše korake, ki so se kmalu ustavili. Stal je na mestu kakih 20 sekund, nato je naredil še nekaj korakov v dolinici desno od naju in se zrušil.

Ko sva prišla do njega in ocenila pravega deseteraka z izredno pravičnim, široko razkrečenim rogovjem, nisem občutil tiste lovske sreče, kakor bi jo moral ob prvem uplenjenem jelenu. Prevzela me je misel, zakaj mora lovčev pohlep po trofeji uničiti življenje tako veličastni divjadi.

gru vam čestitajo vsi člani lovske družine.«

»Rogovje 106 točk in pol! Obseg rože 16 cm! Bronasta medalja! Presneto sem ga vesel.«

»Ali v Ameriki res ni srnjadi?«

»Srnjakov (*capreolus capreolus*) v Ameriki ni, pač pa njim nekoliko podobni, precej večji in težji virginjski ali belorepi jeleni, značilni po precej dolgih repih in z rogovjem, večjim od srnjačjega. Dodatna taksa k lovski karti za lov na tega jelena je 5 dolarjev, za lovca iz katerekoli druge države ZDA pa 25 dolarjev. Lov nanj se odpre v novembru in je dovoljen za lovce s puškami le 8 dni, za lokostrelce pa 6 tednov. Samice so stalno zaščitene in je odstrel dovoljen le v izjemnih primerih. V osemdnevnom lovnem času je na lovu za belorepim jelonom vse, 'kar leze ino gre,' saj plen v celoti pripada uplenitelju. Na trofeje pa v Ameriki ne polagajo posebne važnosti. Razumljivo, da je v teh dneh tudi mnogo nesreč, saj je vrh tega to divjad dovoljeno streljati le s kroglo. Lani je bilo po uradni statistiki uplenjenih v državi Wisconsin, veliki nekako za pol Jugoslavije, 112 000 jelenov, toda pri tem je bilo ustreljenih tudi 9 lovcev, 6 ranjenih, več pa jih je zaradi velikih telesnih naporov od pehanja za plenom zadela — kap. Nesreč bi bilo še več, če lovci ne bi nosili predpisanih rdečih kap in rdečih znakov na hrbtu. Uradna statistika tudi pove, da so lokostrelci lani uplenili 60 jelenov.«

Francè Cvenkel

Srečanje

»Domači gozdovi me vabijo z veliko močjo,« je začel svoje pripovedovanje 80-letni izseljenec Valentin Stroj, ki je letos že sedmič obiskal svoj rojstni kraj. Avgusta letos je minilo 60 let, odkar je kot 20-letni mladenič zapustil Podbrezje in se podal čez »lužo« v daljno Ameriko. S seboj v srcu pa je nesel gozdove in senožeti okrog rodnega Podtabra in venec gorenskih gora okrog njega. Kri ni voda, lovska še celo ne, tudi pod tujim soncem se ni spremenila. Valentin, ki je že v otroških letih spremljal na lovskih pohodih svojega očeta, lovskega čuvaja — Gradovca po domače, je ostal lovec vseskozi tudi kot delavec v Indianapolisu, glavnem mestu severnoameriške države Indiane. Lov mu je bil uteha in počitek, dajal mu je novih sil za trdo kovaško delo v livarni — polnih 54 let. Kot upokojenec živi sedaj 6 let v mestu West Allis, v

državi Wisconsin. In lovec je vseskozi, še danes.

»Kolikokrat so mi uhajale misli iz tujine v domače gozdove za Peharčevo senožet, kjer sem leta 1912, ob prvem obisku domačega kraja, uplenil srnjaka. Nikdar ni v meni ugasnila želja, vsaj še enkrat v življenju ga zalezati, ga videti sredi cvetočih senožeti, kako je oprezen, kako ponosen, kako lep... Na to jutro sem čakal polnih 57 let, do dopolnjenega osemdesetega leta. Hvaležen sem lovskeму čuvaju Janezu, da me je tako uspešno vodil po še vedno znanih mi stezicah,« je dejal ugledni jubilar in častni član LD Kovor. »Peharčeva senožet se je zarasla, tam ni bilo nič. Toda na Hudem sem ga 12. julija ob pol petih zjutraj dobil na muho — na 80 korakov.«

»Na 80 korakov za vaš 80-letni jubilej. Čestitam! K lovskeму bla-

»Naše lovce bi zanimalo še kaj o lovu v Združenih državah Amerike.«

»V tej veliki zvezni državi ureja lov v glavnem vsaka država zase s svojim lovskim zakonom in drugimi predpisi, nekatere zadeve pa tudi zvezni lovski zakon oziroma zvezni predpisi. Nosilec lovne pravice je lastnik zemlje. Ta sme loviti na svojem zemljišču, četudi nima lovske karte. V Ameriki so v glavnem le veliki posestniki, farmerji; njihova zemljišča so nekaka zaokrožena manjša lovišča. V pogostih primerih se farmerji pogodijo z lovskimi klubi, ki vzamejo njihova zemljišča v zakup kot lovišče. Lovski klub upravlja navadno lovišče na območju ene občine. Lovski čuvaji so državni uslužbenci. Vsakemu je dodeljen določen teritorij, ki ga nadzoruje. Lovski čuvaji preprečujejo divji lov in pozimi skrbe tudi za divjad. Pod njihovo nadzorstvo spadajo tudi lovišča lovskih klubov.

Znano je, da v ZDA vsak lahko nabavi in nosi orožje brez orožnega lista. Kdor pa hoče loviti, mora kupiti lovsko karto, ki stane letno 4 dolarje. Z njo lahko lovi v glavnem malo divjad na farmerjevi zemlji, če se je z njim pogodil, oziroma kot član kluba v lovišču, ki ga ta upravlja. Članski prispevki v lovskih klubih so različni. Na več državnih zemljiščih, to je na poljih in v gozdovih, je lov dovoljen vsakemu lovcu z lovsko karto. V državah Indiani in Wisconsinu, ki ju na zemljevidu najdete ob Michiganskem jezeru, je sedaj dovoljeno na dan upleniti po 5 kuncev, 5 veveric ipd. Ko sem pred 60 leti prišel v Ameriko, sem na primer v enem dnevu ustrelil kar 17 kuncev, saj ni bilo nikake omejitve. Po nekaj letih jih je bilo dovoljeno upleniti na dan 10, a čez 15 let samo še 5. Seveda, dovoliti je eno, upleniti pa drugo...

Ker je lov poceni, je mnogo lovcev, in če je mnogo lovcev, ki

streljajo ali za šport ali za v lonec, divjadi huda prede. Zato država kar se da zelo omejuje lov s čim krajšim lovskim časom ter visokimi kaznimi za kršitelje predpisov.

Od dlakaste divjadi so nezaščiteni samo volkovi, kojoti in lisice. V ZDA žive tri vrste lisic: rdeča, siva, srebrna. Za vsako uplenjeno lisico je še pred 5 leti plačala država 5 dolarjev, za kojota 10 in za volka 20. Sedaj je državna nagrada za uplenjeno lisico ukinjena, ostali pa sta nagradi za kojota in volka. Sem in tja pa nekatere občine še dajejo manjše nagrade za uplenjeno lisico. Škode, ki jo povzročajo divjad, pa v ZDA ne plačujejo.

Lov na kunce — divjih zajcev skoraj ni, poljskih zajcev, kakršni so v Evropi, pa sploh ni — je v Indiani dovoljen dva meseca na leto, od 10. 11. do 10. 1., v Wisconsinu pa 4 mesece, na fazane pol meseca do enega meseca, tudi kunce so zaščitene in imajo lovno dobo takrat kot kunce.

V Ameriki žive tri vrste kuncev — belorepi, močvirski in vodni, ki se razlikujejo od znanega divjega, avstralskega kunca. Belorepi kunec ko, lje tudi rove in je skoraj tako ekspanziven kot avstralski.

Lovni čas na povodne ptiče določa zvezni zakon oziroma zvezni predpisi. Navadno je lovna doba na to divjad samo en mesec v letu, v času selitve. Kdor želi loviti povodne ptice, plača k lovni karti dva dolarja dodatne takse. V omenjenih dveh državah sme lovec upleniti 5 divjih gosi na leto in največ eno na dan, vendar pa na dan lahko po 5 rac mlakaric.«

»Katera divjad v Ameriki, ki ste jo videli ali uplenili, je za vas najzanimivejša?«

»Teh je več. Zelo rad grem za vevericami. Tam žive tri vrste. Lovci jih imenujemo 'lisičja' (Fox Quere), 'siva' (Grey Quere) in 'borova' veverica (Paini). Lisičja je velika in tehta do 1 kilograma, njeno meso pa je celo boljše od kunčjega.

Siva je le nekoliko manjša. Borova veverica je najmanjša in nič večja od voluharja. Ta je velik sovražnik obeh večjih. Zanimivo je, da ta uničuje sorodnike na ta način, da mali samci napadajo večje ter jim odgrizejo moda. Samice se od 'skopljenčev' ločijo in prepustijo vsiljivim borovim vevericam svoje revirje s hrano vred. Zato ameriški lovec z veseljem pomeri na borovo veverico. Njen znalični glas je 'gugov, gugov'. Kadar sem na lovu zaslišal ta glas v drevesni krošnji, sem vedno pomislil: samo da te opazim, pa se ne boš več — gugal.

Zanimive živali so tudi nekoliko našim dihurjem in jazbecem podobni skunki ali smrduhi, ki brizgajo izloček iz zadnjičnih žlez do 5 metrov daleč. Zadenejo pa, kamor pomerijo. Smrduhov je tri vrste. Preden smrduh napade s svojim strašanskim smradom po gnilih jajcih, opozori nasprotnika tako, da s košatim repom nekajkrat udari po svojem hrbtu in razburjeno poskakuje. Tedaj se vsak izkušen lovski pes umakne. Nekoč pa sem bil na lovu z mladim, neizkušenim psom. Skočil je za smrduhom, a ta ga je pomeril v glavo in obrizgal, še preden sem mogel posredovati s puško. Pes je bil bolan 3 tedne, iz opečenih oči mu je teklo in voh mu je odpovedal za daljši čas.«

Med najinim razgovorom se je popoldne nagnilo. Pritisk vročega, soparnega dne je nekoliko popustil, ko se je sonce spustilo za podtaborske gozdove.

»Da, da, če je lovec na zemlji 80 let, doživi marsikaj,« je končeval svoje pripovedovanje Gradov Valentin. Njegov pogled se je neprestano vračal na srnjakovo rogovje pred njim na mizi in njegovi prsti so polzeli po njem, ko da bi ga božali. »Vzel ga bom s seboj v Ameriko, namesto šopka cvetlic s senožeti in gozdov moje mladosti.«

Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

VII.

Zaradi doživetja minulega dne Martin ni in ni mogel zaspati. Nemirno se je premetaval po postelji in njegove misli so romale nazaj v Lepo goro, do grma ob poseki. Pred oči mu je prihajal srnjak, po ušesih mu je odmeval puškin pok in smodnikov dim mu je ščetal nosnici.

Šele proti jutru je ves izmučen zaspal, a dogodki prejšnjega dne so ga mučili tudi v sanjah. Videl je Miho, kako se je sklonil, da bi pobral srnjaka, tedaj pa je zaslišal z onkraj poseke: »Stoj!« Hkrati je počila puška, Miha je presunljivo kriknil, se zravnal in zgrabil za prsi ter se pognal mimo Martina v dolino, rekoč: »Prisegel si, Martin, maščuj me!« Medtem se je na poseki pojavila pošastna človeška postava in v rokah je držala še kadečo se puško. Glej, bliže in bliže prihaja! Že stoji tik pred Martinom! Martina obide groza, pritisne se v grm, da bi se skrnil, z roko pa zadene ob Mihovo puško. Pograbi jo in nameri v pošast, toda puška se ne sproži. Tedaj plane Martin pokonci, ves znojen od strahu. Srce mu divje razbija. V njegovo sobo pa že sveti sonce. Ves tisti dan se Martin ni mogel pomiriti.

Medtem, ko so vaščani vstajali in se pripravljali na nov delovni dan, je hitel po cesti proti trgu starejši, suh možak in potiskal pred seboj cizo. V trgu je zavil na trgovčev dvorišče, pustil cizo pred skladiščem in pozvonil na vratih. Odprla mu je trgovčeva žena. »Dobro

jutro voščim, sadje sem pripeljal, kakor ste naročili!« Gospa je prikimala in odprla stranska vrata, da je možakar lahko zapeljal v skladišče. Nato mu je pomagala odložiti košare s sadjem in nazadnje še Mihovega srnjaka. »Čez kakih štirinajst dni pa spet pripeljite!« mu je rekla, stopila v trgovino, prinesla nekaj denarja in mu ga stisnila v pest, za sadje in srnjaka.

Ta možak se je preživljal z nabiranjem in prodajo gozdnih sade-

žev, mešetarstvom in prekupčevanjem, največ pa z divjadjo, ki so mu jo prinašali divji lovci, ali jo je sam ujel v zanko.

Lovski čuvaj Kavre je imel piko nanj, zato so orožniki pri njem že večkrat naredili hišno preiskavo; no, našli pa nikdar ničesar.

Prav tistega dne se je pri možaku zopet oglašil Miha in ga pobaral, kako in kaj. Prekupčevalec mu je takoj odšel »polovico« izkupička. Miha je sicer godrnjal nad slabim »zaslužkom«, preveč pa le ni upal ugovarjati.

»Miha, čez teden ali dva bom potreboval še enega. Glej, da bo večji in težji!« Pri tem je stisnil Mihi v roko zavitek nabojev, ki mu jih je bil kupil trgovec v mestu. Domov grede je Miha razmišljal in zasumil, da ga prekupčevalec goljufa. »Še enega mu prinesem, ker sem obljubil, potem bom pa raje sam prodajal,« je sklenil in se odahnil.

Presenetila sta mlade lisice, ki so zbežale med skale

Naslednji dan sta Miha in Martin zopet zadela vsak svojo sekiro na ramo in se odpravila v goro. Marljivo sta se lotila dela, da so po gori živahno odmevali udarci sekir in trušč padajočih dreves.

Ob sončnem zahodu sta prenehala z delom in jo mahnila mimo skal, z namenom, da si ogledata stečine in napravita nov načrt za lovski pohod. Presenetila sta mlade lise, ki so zbežale med skale. Našla sta rov in Miha je menil, da bi jih kak dan pred mrakom počakala za zabavo.

Med potjo proti domu je Martin večkrat poskušal speljati pogovor na uplenjenega srnjaka, puško in svoje sanje. Miha pa se ni dal zva-bit, češ da o tem ne smeta govoriti glasno, ker ju lahko slišijo nepoklicana ušesa. Pogovor je zasukal na drva in živino. Komaj sta pri-spela z gore v ravno, sta zagledala na poti pred seboj dve temno oble-čeni postavi. »Orožnika!« šepne Miha in tesneje stisne sekiro pod pazduho. Martin prestrašen ob-stane. Toda Miha ga sune pod re-bra in sikne: »Naprej!«

Prideta do orožnikov, ju korajžno pozdravita ter hočeta mimo.

»Fanta, malo postojta, da se zme-nimo!« jima zastavi eden orožni-kov pot. »Predvsem povejta, či-gava sta in od kod!«

»Ta je Blažev Martin, jaz pa hla-pec pri njih,« se je Miha pogumno odrezal.

»Kje sta bila predvčerajšnjim ob tem času?«

»Vračala sva se z gore, kakor danes.«

»Pa ni bilo slišati, da bi sekala.«

»Saj tudi nisva. Izbirala sva le drevje za posek.«

»Dobro, fanta, sedaj pa še nekaj; predvčerajšnjim v mraku je počil v gori strel. Saj sta ga slišala, kaj-ne?«

»Seveda, gospod stražmojster, a ugibala sva, kje naj bi počilo. Pa se nisva mogla zediniti, zaradi od-meva po gori...«

»In kdo, mislita, naj bi streljal?«

»Gospod, na to je težko odgovoriti. Videla nisva nikogar; verjetno ču-vaj Kavre, saj vedno lazi s puško po gori in gmajni,« je odvrnil Miha.

»Kavre ni streljal, leži doma bo-lan.«

»Potem pa ne veva, kdo bi bil,« sta Miha in Martin hkrati odgo-vorila.

»Fanta, lepo nagrado dobita, če vesta in povesta, kdo ima puško in se peča z lovsko tatvino,« ju je poskušal premamiti orožnik.

A Miha je bil priseben: »V naši vasi ne poznam nobenega, pač pa se sliši, da je v sosedni nek tak-šen...«

»Fanta, meni se pa zdi, da vesta mnogo več, kot sta povedala! Ali nimajo pri Blaževih nobene pu-ške?« je orožnik vprašal.

»Pač, gospod stražmojster, dve pu-ški pokojnega Blaža, a jih imajo mati vedno pod ključem in zanje

plačujejo takso,« je odvrnil Mar-tin.

»Zakaj sta pa prej te puške zamol-čala?«

»Zakaj? Saj vendar veste zanje!«

»No, naj bo za danes. Lahko noč!«

Pri dnevu bi jo fanta prav gotovo ne bila zvozila tako poceni. Spre-minjajoče se barve na njunih licih in potne srage bi ju najbrž izdale, tema pa ju je rešila.

Kakor hitro sta se za nekaj kora-kov oddaljila od orožnikov, je Mi-ha namenoma glasno dejal: »Mar-tin, jutri bova morala prej od doma, sicer ne bova do večera go-tova s podiranjem!« Šele ko sta bila že daleč in ni bilo nevarnosti, da bi ju orožnika slišala, sta se umirila in namuznila, češ da sta tako imenitno potegnili orožnike.

»Kar dobro si se izkazal,« je Miha pohvalil Martina in ga potrepal po rami.

(Se nadaljuje)

Lovsko slavlje v Brezovcih pri Murski Soboti

Vesela družina v najbolj veseli lovski zvezi

Naslov tega reportažnega zapiska z lovskega praznika v Brezovcih pri Murski Soboti 6. julija letos ni zrasel na mojem zelniku. Nastal je iz ugo-tovitve predsednika Lovske zveze Slovenije Rada Pehačka sredi vesele in razposajene, a vseskozi dostojne lovske in vseljudske zabave, ki je sledila dopoldanskemu uradnemu de-lu prireditve. Lovska družina Bre-zovci v Prekmurju je namreč ta dan slovesno odprla in izročila namenu svoj lovski dom in ob tej priložnosti povabila v goste lovce iz vsega Prek-murja. Slavlje tako ni bilo samo ozko družinsko, posebno še, ker je bila pokrovitelj prireditve Lovska zveza Prekmurje. Kot posebno ljubega go-sta pa so prekmurski lovci na pri-re-ditvi pozdravili v svoji sredi pred-sednika Rada Pehačka. Njegovo ude-ležbo so si že vnaprej zagotovili tako,

da so v tiskano vabilo in program prireditve vstavili tudi njega kot go-vornika, hkrati pa naj bi številnim zaslužnim lovcem iz vsega Prekmurja ob tej priložnosti osebno podelil odli-kovanja Lovske zveze Slovenije. Povabili so Prekmurci še več lovcev tudi iz Ljubljane — kar žal jim je lahko, da se niso odzvali. Jaz sem držal besedo z občnega zbora slo-venskih lovcev 28. junija v Ljubljani, ko sem Prekmurcem obljubil, da bo nekdo od »Lovca« zagotovo prišel. Sobočani bi bili seveda radi videli, če bi bil ta nekdo Francè Cvenkel, ker so računali, da bo takó slavlje le pustilo kakšno sled tudi v našem glasilu. Cvenkel pa se je izvlekel in je tako ostalo na meni, da lovski zgodovini ohranim v »Lovcu« spomin na slavlje prekmurskih lovcev v Bre-zovcih. Tedaj še nisem vedel, da to

Najbolj prisrčen trenutek uradnega dela lovskega slavlja v Brezovcih: predsednik LZS Rado Pehaček izroča z iskrenimi čestitkami Red za lovske zasluge II. stopnje predanemu lovcu in lovskega organizatorju Prekmurja Francu Poredošu Feriju

ne bo samo navadna lovska veselica, marveč obeležje zaključka nekega obdobja, v katerem so prekmurski lovci potihem in skromno, a pogumno in uspešno gradili svojo organizacijo, odstranjevali ovire, utrjevali gospodarjenje in medsebojne odnose, razvijali turizem in odnose z oblastjo, razčiščevali in razčistili odnose z Lovsko zvezo Slovenije ter obšli oziroma premostili neumni nesporazum, zaradi katerega so bolj začudeni kot jezni nekaj časa od strani ugibali, zakaj pravzaprav niso v družbi vseh slovenskih lovcev, čeprav so stališča enaka, hotenja ista in nihče ni nikomur nad glavo. Posredovanje prvega slovenskega lovca Rada Pehačka zato niti ni bilo težavno, ko so bila soočena stališča, razložena načela in povedane težnje ter nakazana razvojna smer. Morda je bila v preteklosti tudi kakšna zamera zaradi doslednih stališč in kakšne ostre besede na naših sejah v Ljubljani, a je vse zbrisal skupni boj za napredek lovstva v Sloveniji — boj, v katerem smo se zdaj ramo ob ramo znašli vsi slovenski lovci. Na naših praporih so zdaj enake parole, enaka gesla bo-

drijo naše delo za uveljavljanje lovstva kot enakopravnega činitelja v našem družbenem razvoju.

V malem, v Lovski družini Brezovci, je prireditev bila prelomnica, ker so dobili nov dom kot podlago nadaljnega razvoja turizma in s tem gospodarskega napredka. Otvoritev doma je bila zaključek obdobja, v katerem so člani LD Brezovci s pomočjo LZ Prekmurje napejnali svoje moči in žrtvovali za zgraditev doma ves svoj prosti čas in prenekateri dinar iz žepa. Slavje v Brezovcih pa je bilo razen tega širšega pomena, ker so na njem prikazali tudi delo vseh prekmurskih lovcev in najzaslužnejše za njihove uspehe tudi pohvalili in nagradili — kar 46 jih je Lovska zveza Slovenije odlikovala z Znakom, 7 pa z Redom II. stopnje za zasluge v lovstvu. Le s težavo bi neprizadet opazovalec lahko opisal vse veselje in zadovoljstvo, navdušenje in tudi ginjenje ne samo odlikovanih lovcev, marveč prav vseh udeležencev na tej prireditvi.

Tega seveda še nisem vedel, ko smo se v soboto zvečer, 5. julija, ob kavici in slatini našli pod košatimi kostanji na vrtu hotela Zvezda v Murski Soboti s Francem Poredošem-Ferijem, ki v prekmurski lovski zvezi predseduje komisiji za lovski turizem. Do pozne noči nam ni zmanjkalo

»štrene« o lovu in lovstvu v tem delu Slovenije.

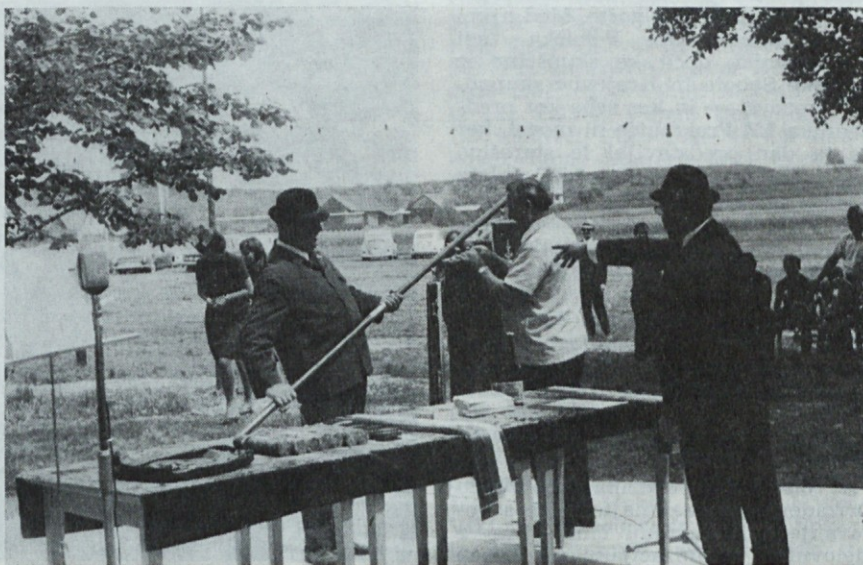
Jutro pa nas je že našlo v Brezovcih. Že s ceste smo nekoliko v stran videli z zastavami okrašen prireditveni prostor sredi zelenega drevja, med katerim je bil skoraj povsem skrit tudi novi lovski dom — že na zunaj ljubka hišica, ki je kar sama vabila v svoje zavetje. Pozdrav je bil prav prisrčen — kakor je lahko res samo med pravimi lovci. Širok nasmeh je izdajal veselje, s katerim so Prekmurci sprejemali svojega in vseh slovenskih lovcev predsednika Rada Pehačka. Vsi so ga hoteli pozdraviti, mu stisniti roko, vsak ga je hotel vsaj za nekaj minut imeti samo zase...

Že navsezgodaj je bilo veselo. Za razpoloženje je skrbela posebno godba na pihala DPD Svobode iz Murske Sobote, vmes pa je vesele slovenske viže vpletal ansambel Frančka Žibrata iz Ormoža, v katerem je še posebno vžigala s svojim zapeljivim glasom pevka Mimica Veldinova.

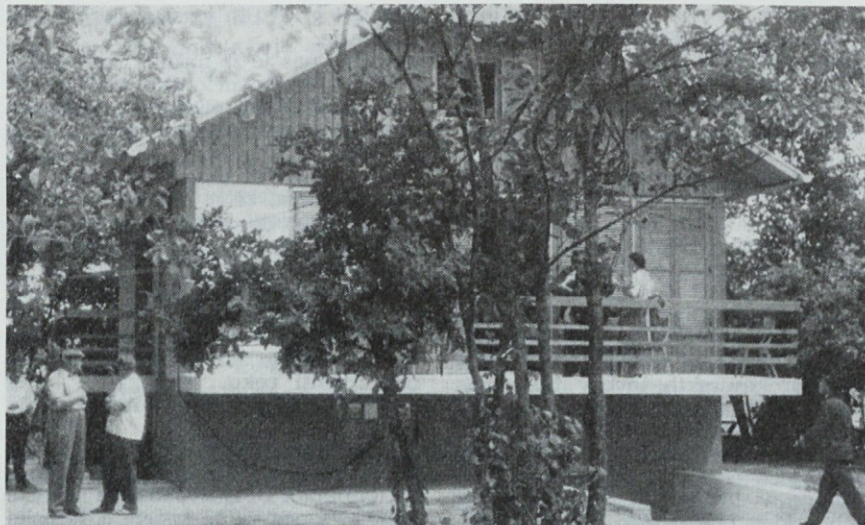
Med kleptomom se je približal čas, ko je bilo treba začeti s prireditvijo. Začel jo je s svojim pozdravnim govorom starešina Janez Drvarič:

»Pričenjam slavnostni del današnje prireditve, ki je osrednja lovska manifestacija vsega Prekmurja. Povezana je z otvoritvijo novega lovskega

Starešina LD Brezovci in predsednik LZ Prekmurje Janez Drvarič je pozival darovalce spominskih trakov, naj jih pripnejo na družinski prapor. Ves obred je trajal dokaj dolgo in zastavonoša Janko Žibrat je moral biti res junak, da ni omagal pod vedno težjim bremenom. V šali smo uganili, da bo verjetno moral dobiti poseben »dodatek na tovarnino« ...

Nova lovska koča LD Brezovci v Prekmurju je prelepa hišica sredi drevja, opremljena z vsem udobjem in pritiklinami, da bo lahko zadovoljila tudi najbolj zahtevnega gosta. Namenjena ni le domačim članom, marveč prekmurski lovci v njej vidijo tudi objekt, ki bo veliko pripomogel k nadaljnjemu razvoju inozemskega turizma na njihovem območju

nosti z zasebnimi kmetovalci. Nikoli nismo nikomur odklonili pomoči in je tudi ne bomo! Dobro se zavedamo, kolikšnega pomena je za nas dobra povezava in sodelovanje s kmetovalci. Zato bomo tudi vnaprej usmerjali naša prizadevanja v iskanje najtesnejših stikov in sporazumevanja s kmetovalci, da bi tako kar najbolj mogoče uskladili naše in njihove ter splošno družbene koristi...«

Pohvalil je gojitev divjadi in dosežene gospodarske uspehe družine, dobre odnose s sosednimi lovskimi družinami, z oblastjo in višjimi lovskimi forumi, nato pa dal priznanje premislilim članom družine za njihov doprinos v graditvi lovstva na tem območju. Zahvalil se je predvsem pokojnemu Štefanu Janži, nato pa še Romanu Fureku, Štefanu Benku starejšemu, Petru Gombošiju in Viktorju Vlaju.

Starešina Drvarič je nato orisal še zgodovino več kot enoletnih prizadevanj za zgraditev doma. Izrekel je posebno priznanje pridnemu gradbenemu odboru, pa članom za več kot 1500 ur prostovoljnega dela, podjetju Marles iz Maribora razen za delo in okusno opremo tudi za razumevanje, vsem kooperantom, ki so sodelovali pri opremljanju novega doma, vaščanom Brezovcev za pomoč pri delu in vsem, ki so kakorkoli prispevali svoj

doma, namenjena pa še večjemu utrjevanju lovskega tovarištva, izboljšanju sosedskih odnosov, bila pa naj bi tudi močna vzpodbuda za še boljšo gospodarnost v korist lovstva in vse družbe...«

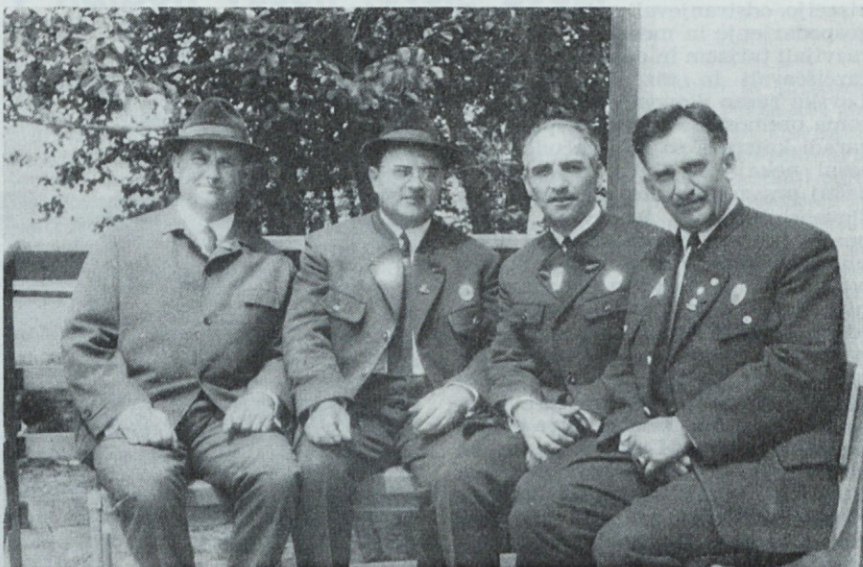
Zahvalil se je vsem lovcem Prekmurja za doprinos pri graditvi novega doma in še posebej prekmurski lovski zvezi za pokroviteljstvo nad prireditvijo, napovedal podelitev odlikovanj najzaslužnejšim lovcem in nato pozdravil vse udeležence, posebej še povabljene goste. Med njimi razen predsednika Pehačka tudi predstavnike občinske skupščine iz Murske Sobotice in Krajevne skupnosti Brezovci — in ker sebe kot predsednika LZ Prekmurje ni mogel, ker je ta dan predstavljal le starešino svoje družine — tajnika LZP Jožeta Zelka, predstavnike in člane sosednjih lovskih družin in lovskih organizacij ter končno še prijatelje iz Italije, ki so sicer stalni gostje prekmurskih lovcov.

Na kratko je nato orisal zgodovino LD Brezovci vse od ustanovitve pred 23 leti do dne, ko njeni člani, ponosni na dosežene uspehe in hvaležni vsem prekmurskim lovcem za izkazano pomoč, odpirajo nov dom kot temelj nadaljnjih uspehov.

»... Naša lovska družina si je vedno prizadevala za kar najtesnejše sodelovanje s krajevnimi činitelji — z delovnimi organizacijami na našem

območju, z društvi in družbeno političnimi organizacijami, še prav posebno pa v različnih oblikah prek Socialistične zveze in Krajevne skup-

Stirje »asi« prekmurskega lovstva na balkonu nove lovske koče LD Brezovci takoj po otvoritvi (od leve): Janko Zibrat, Janez Drvarič, Jože Zelko in Franc Poredoš-Feri. Njihova imena so tesno povezana z razvojem lovstva in posebej lovskega turizma v vsem Prekmurju, za dolgoletno in predano delo v lovski organizaciji so bili tudi odlikovani

Po končanem uradnem delu lovske prireditve v Brezovcih so se želeli odlikovani prekmurski lovci tudi fotografirati skupaj s predsednikom Lovske zveze Slovenije Radom Pehačkom in predsednikom Lovske zveze Prekmurje oziroma starešino Lovske družine Brezovci Janezom Drvaričem

delež k zgraditvi doma. Posebno hvaležnost je izrazil sosednima lovske družinama Tišina in Dolina, ki sta brezovškimi lovcem posodili vsaka po stari milijon, ter upravnemu odboru sklada za pospeševanje lovstva pri LZ Prekmurje za posojilo dveh milijonov. Zahvalil se je še darovalcem 21 spominskih trakov, štirim darovalcem zlatih (po deset starih jurčkov) in dvanaajstim srebrnih žebličkov (po pet tisočakov); trakovi in žeblički bodo poslej krasili društveni prapor.

Ob koncu je tovariš Janez dejal: »Na kraju mi dovolite, dragi lovski tovariši, dragi gostje, občani, domačini, da se vam še enkrat zahvalim za ves trud in razumevanje pri gradnji doma. Želim, da bi današnja prireditve odjeknila daleč naokoli, da bi se vsi v naši sredini prav prijetno počutili, da bi ta prireditve bila pristna domača, lovska — torej naša!«

Naslednja točka v programu je bil nastop vokalnega kvarteta Radia Murska Sobota z venčkom narodnih. Prav presenetljivo je, kakšni pevski talenti so tudi v tem koščku Slovenije — ne glede na to, da radijski prenosni že sami po sebi zahtevajo kvaliteto. Glasni živ-žav na prireditvenem prostoru je kar zamrl, ko so se oglasili pevci.

V imenu pokroviteljice prireditve — Lovske zveze Prekmurje — je navzoče pozdravil njen tajnik Jože

Zelko. Poudaril je, da slavje v Brezovcih presega meje te lovske družine, da je to praznik vseh prekmurskih lovcov, in da je tudi novi dom brezovških lovcov kolektivna, skupna delovna zmaga vseh lovcov Prekmurja. Dejal je, da je novi dom ponoven dokaz usklajene požrtvovalnosti, moči in enotnosti lovske organizacije, trdnega lovskega tovarištva in nenehnega prostovoljnega dela lovcov. Orisal je nato razmere v lovstvu v Prekmurju in prizadevanja vseh lovcov, da bi šli v korak z razvojem. Naštel je še vrsto nalog, s katerimi se bodo morali lovci spopasti, da bodo dosegli vse zastavljene cilje, h katerim so usmerili razvoj svoje organizacije in svoje delo nasploh, da bi opravičili zaupanje družbe. Ob koncu je Brezovčanom še posebej čestital k novemu domu in doseženemu uspehu v vsem delu nasploh. Slišali smo še doživeto recitacijo, nato pa je starešina Drvarič klical darovalce spominskih trakov, da so jih pripenjali na prapor. Ta je bil ob koncu precej dolgotrajnega obreda že tako težak, da je bilo res treba možaka in pol, kakršen je zastavonoša Janko Žibrat, če je hotel z njim vztrajati ves čas v primerni drži.

Vskočil je spet kvartet s še nekaj narodnimi, nato pa je zbor pozdravil predsednik Rado Pehaček. Povedal je udeležencem nekaj o splošnih priza-

devanjih slovenske lovske organizacije za nadaljnji napredek lovstva v naši republici in o doseženih uspehih v tej smeri ter izrekel priznanje tudi prekmurskim lovcem za njihov delež v tem dogajanju. Nato je osebno pripel najzaslužnejšim lovcem odlikovanja, s katerimi jih je na predlog prekmurske lovske zveze odlikovala Lovska zveza Slovenije.

Z Znakom za zasluge v lovstvu so bili odlikovani Franc Prelec in Franc Gorza iz Kompasovega gojitvenega lovišča v Petrovcih, Aleksander Kološa, Josip Horvat in Alojz Šturm iz LD Prosenjakovci, Geza Hodošček, Jože Činč, Alojz Pihlar in Ivan Rodi iz LD Tišina, Viljem Bertalanč iz LD Radovci, Miro Cizej iz LD Rankovci, Ignac Stanjko, Jože Čontala, Bela Hodošček, Alojz Gomboc, Zoltan Kučan, Jože Flegar, Ernest Bransberger, Ivan Vrebac, Bela Sapač in Anton Bransberger iz LD Cankova, Ivan Kolenc, Jožef Gorza in Jožef Casar iz LD Dobrovniki, Jože Ropoša in Ludvik Lenarčič iz LD Gradkuzma, Jože Horvat iz LD Lendava, Geza Lepoša iz LD Ivanovci, Štefan Lebar, Jože Kopinja, Jože Varga, inž. Igor Arzenšek, Drago Mikloš, Anton Slavinec, Milan Frančeskin, Rudi Fritz, Božo Šašič in inž. Vlado Škerget iz LD Petišovci, Štefan Lanjšček, Alojz Gaber, Štefan Köveš, Viktor Kornhauser in Ludvik Rogan iz LD Rogaševci, Janez Bejek in

Vince Žekš iz LD Pečarovci, ter še Franc Janža in Viktor Vljaj iz LD Brezovci.

Z Redom za lovske zasluge II. stopnje pa so bili odlikovani lovci Jože Zelko iz LD Pečarovci, Franc Poredoš in Karel Kološa iz LD Dolina, Avgust Jauk in Karel Raiter iz LD Cankova ter Rajko Kojzek iz LD Lendava — vsi znani lovski delavci tudi v organih prekmurske lovske zveze.

Verjetno je od trdega stiskanja rok odlikovancev predsednika Rada že bolela roka, preden so bila vsa odlikovanja podeljena. Mnogim so se širila prsa za na novo pripetim priznanjem za delo v preteklosti — čeprav pri njem nihče ni mislil na nagrado. Je pa že tako — in smo lovci tudi v bistvu samo ljudje ali pa prav zato še bolj človeški, ker smo blizu naravi — da nam godi javno priznanje, čeprav sredi dela še malo ne mislimo nanj.

Čestitke pa so vsem odlikovancem kar same letele z vseh strani, hkrati z iskrenimi željami za še dolga leta zdravja in moči v čast in slavo slovenskega lovstva. Nikjer zavisti ali zahrbtni misli, saj so bili s svojimi odlikovanimi solovci vsi deležni priznanja za opravljeno delo...

Približala se je slovesna otvoritev doma, kar je spet opravil starešina Janez s svojimi sodelavci, nato pa so si dom vsi udeleženci ogledali. Pa ga je tudi res vredno videti. Že na zunaj izredno prijetna hišica je znotraj prava bajka — levo mala klubska soba, naravnost velika jedilnica, ki jo je s premično steno moč na mah pregraditi v dva prostora, elektrificirana kuhinja, najsoodobnejše sanitarije, podstrešna spalnica z domiselnim dohodom, električna razsvetljava in plinska oziroma oljna kurjava — udobje, kakršnega sicer lovci še nismo navajeni po naših kočah in domovih, ker do njih navadno tudi ne seže električna napeljava in ne voda po ceveh. Bo pa sčasoma verjetno več in vedno več takšnih domov, kot je brezovški, ker nastajajo ob vedno zahtevnejšem turizmu oziroma rastejo iz njega.

Po pravem prekmurskem lovskem kosilu je predsednik Pehaček z dvema častnima streloma začel tekmovanje v streljanju na umetne golobe, ki je trajalo tja do pozne noči. Ne tekmovalcev in ne veselih plesalcev, ne godcev in ne vseh tistih, ki so skrbeli za želodce in polne kozarce — nikogar ni moglo pregnati niti slabo vreme, ki se je proti večeru privleklo z nevihto nad Brezovce. Čeprav je debelo uro kar krepko de-

ževalo, so vsi vztrajali in tako premagali tudi slabo vreme — veselje je potem trajalo še pozno v noč.

Duša vsega veselja, animator in pobudnik novih in novih prispevkov k splošni zabavi pa je bil prej ko slej sam starešina Janez Drvarič. Nikoli bi človek ne mislil — kdor ga pozna le s sej upravnega odbora republiške lovske zveze — da je v njem toliko živega srebra, toliko neugnane in neskončnega humorja, pa tudi toliko vseobsežnega znanja in poznanja razmer in ljudi v njegovi okolici. Nenehno je bilo iz zvočnikov slišati njegov glas, ki si je privoščil vse in vsakega. S svojim humorjem

je premagal tudi dež in slabo vreme in s svojo vedrino vлил poguma tudi drugim, da so laže prevedrili in da so sploh ostali na zabavi. In ne samo ostali — pognali so prireditelje iz ene skrbi v drugo: ko so se najprej že bali, da jim bo skoraj vse ostalo, je naposled domala vsega zmanjkalo... Slovo je bilo prav tako prisrčno kot sprejem. Odveč bi bilo, če bi zdaj skušali povzeti še splošen vtis s prireditve. Ustvarite si ga iz povedanega sami! Prekmurskim lovcem pa samo še enkrat hvala in vse najboljšje!

Tekst in fotografije:
Rastko Bradaškja

Po lovskem svetu

Fritz Kiehn — iz nemščine Francè Cvenkel

V raznih deželah

Vedno me, starega lovca — lovim že 65 let, pred jelenjim rukom prevzame nemir, iz leta v leto večji, ki polagoma izgine šele, ko poneha doneče oglašanje jelenov. Zato moram jelenji ruk doživeti, moram se ga udeležiti. Komur boginja lova hoče izkazati posebno naklonjenost, temu dopusti doživeti in videti boj mogočnih rivalov za oblast v jelenjem tropu. Videti tak boj je poleg vsega napetega, in na koncu tudi dobrega strela, največje, srce razveseljujoče lovsko doživetje. In prav to sem imel priložnost doživeti v roku 1968, za kar sem dolžan globoko občuteno lovsko zahvalo.

Skoraj v vseh lovno zanimivih deželah sveta sem imel priložnost loviti in si zbirati lovske izkušnje. Toda, če bi me vprašali, kateri divjadi sveta pripada krona, potem bi jo moral enako kot moj nepozabni prijatelj, lovski strokovnjak in pisec Walter Frevert, prisoditi kralju gora in gozdov — plemenitemu jelenu.

Od nekdanj so iz lovišč balkanskih in njihovih sosednjih dežel prihajale najboljše in najmočnejše trofeje srnjakov in jelenov. Ni torej čudno, da me je Diana že zdavnaj vabila v ta lovski paradiz. Moja ljubezen pripada nižinam Jugoslavije ob Donavi,

Dravi in Savi! Tjakaj me vleče še skoraj bolj kot v divjine Afrike, Aljaske in kamorkoli sicer po svetu, kjer sem lovil.

Tudi lani me je vlekel nemir (kljub prigovarjanju nekaterih prijateljev, naj zaradi dogodkov na Češkoslovaškem ostanem daleč proč od Balkana) na jelenji ruk v Jugoslavijo, tako zelo, da se mu nisem mogel upreti. Srečen sem, da sem sledil svojemu notranjemu gonu, kajti doživetja na lanskem roku prištevam k najbolj polnim v mojem dolgem lovskem življenju.

Ljubeznivi urednik slovenskega »Lovca« Francè Cvenkel mi je stal v času lova vseskozi ob strani kot tolmač; njemu in poklicnim lovcem se moram v prvi vrsti zahvaliti za »mojega življenjskega jelena« kot tudi za dobrega damjeka.

Ob slovesu iz Jugoslavije uredniku Francetu Cvenklu nisem samo rekel, da bom še prišel, ampak sem obljubil napisati za slovenskega »Lovca« tudi svoja doživetja na lovih v Afriki, Kanadi, na Aljaski, Norveškem, na Severnem ledenem morju in drugod.

S tem bi rad izrazil svojo hvaležnost za vse, kar sem kot lovec doživel na lanskem jelenjem roku v Jugoslaviji.

Fritz Kiehn, Trossingen ZR Nemčija, s trofejo iz jugoslovanskih lovišč

Haia safari

(V jeziku južnoafriških domačinov Suaheli pomeni »na lov«)

Moral sem najprej postati 70 let star, da se mi je uresničila moja mladostna želja, loviti tudi v Afriki. Od južnoafriškega farmarja sva prejela moja hčerka in jaz ljubeznivo povabilo na lov v njegovem lovišču, ki meji na znani Krügerjev nacionalni park. Septembra 1956 naju je, z vsem dobro preskrbljena, poneslo letalo iz Frankfurt — preko vmesnih postankov v Rimu, Atenah, Kartumu in Nairobiju — proti Johannesburgu. V Nairobiju so se nekaterim potnikom skoraj naježili lasje, ko so nam povedali, da bomo nadaljevali pot z zamudo, češ da je treba zamenjati pokvarjen letalski motor. S hčerko sva izkoristila popoldan drugega dne najinega potovanja za obisk nacionalnega parka v Nairobiju. Ze čez kako uro sva z najinima filmskima kamerama »uplenila« najboljše posnetke levov, kar meni in vsem mojim kasneje nikoli več ni uspelo, čeprav smo v naslednjih desetih letih še večkrat filmali in lovili v raznih

afriških deželah. Tako se neprosto-voljnega bivanja v Nairobiju v dveh ozirih lahko spominjava. Kako blizu in neločljiva sta si često sreča in nesreča, življenje in smrt — še posebno pri lovcih in na lovih!

Po neprespani noči se je zjutraj navsezgodaj naše letalo zopet dvignilo v modri eter na zadnji, najzanimivejši del poti — proti Johannesburgu. Lepoto panorame, ki se nam je nudila nad vzhodnoafriškim gorskim svetom, je težko opisati; to je treba videti, doživeti. Iz neposredne bližine in nekako v isti višini z njegovim vrhom smo občudovali pravadno goro duhov afriških domačinov, 6000 metrov visoki Kilimandžaro, z njegovo večno belo snežno glavo. Domačini mu pravijo »Kibo«, to je »bela gora«. Nedaleč od nas se je razprostiralo in dvigalo divje romantično, 4000 m visoko gorstvo Meru s svojimi divjimi kraterji. Pogled na te gorske velikane je nepozabno doživetje. Kljub štirinajsturni zamudi smo srečni in zadovoljni pristali v Johannesburgu. Najin prijazni gostitelj in njegova ljubezniva žena, ki sta bila že v skrbah, sta naju pristrčno sprejela.

Zjutraj naslednjega dne smo se skupaj v terenskem avtomobilu, preurejenem za lov, odpeljali na zadnjih 400 km dolgo pot proti obljubljenemu lovskemu kampu (taborišču). Doživetja in vtisi na vožnji skozi to prabitno, samoniklo pokrajino, z neprodinimi pragozdovi, s travo poraslimi stepami — savanami, prepreženo s potoki, rekami, jezeri in bogato številnih vrst divjadi ter ptic čudovitih barv — so bili kot pot v raj. Kljub mnogurni vožnji nisva bila utrujena. Precejšen del poti smo prevozili po mejni poti ob odprtem Krügerjevem nacionalnem parku, občudujoč številno, sem in tja prečkajočo divjad, katere stalez je za nemške pojme več kot velik.

Pri vstopu v kamp sva bila nekaj trenutkov naravnost zbegana. Sredi najglobljega pragozda zaokrožen park s cvetočim drevjem in grmičjem negovanih angleških vrst. V afriškem stilu masivno zgrajene, belo pobarvane okrogle hišice, pokrite s trstiko. Vsaka zase je harmonično vključena v načrt parka. Razen dvorca je tudi več hišic za goste, za vsakega posebej. Dalje je posebna stavba za obedovanje, posebna kopalnica, kuhinja, skladišče. Vsaka hiša s toplo in mrzlo vodo ter električno razsvetljava. Tudi okenskih zaves, preprog, lovskih slik in drugih stenskih okraskov ne manjka. Osebe so domačini v belih oblačilih, zeleno prepasani in z zelenimi pokrivali na glavah, vljudni in postrežljivi, kakor v pravljici Tisoč in ena noč.

Na vzhodu kampa sta obsežna goščava in pragozd skrčena do posameznih, ob vodi stoječih dreves in njiv za divjad. Kristalno čisti potok so na več mestih zajezili, da so nastali slapovi in jezerca, h katerim se divjad hodi napajat. Tudi povodne ptice so se tu naselile. V drevesni krošnji je visoka preža, s katere smo ob sončnem zahodu

lahko naravnost pod seboj opazovali in filmali vso semkaj prihajajočo divjad. Delno semkaj prihaja pit vodo tudi divjad iz Krügerjevega parka, ki je zauplivejša. Na nekem lovskem pohodu smo opazovali v visoki travi počivajočo levjo družino. Samo nekaj metrov od nje pa so šle mimo gazele in antilope, ki se sploh niso zmenile za roparske mačke, ki so se ponoči do sitega nažrle. Zdi se, da podnevi vlada med njimi nebeško premirje, kajti levi gredo praviloma za plenom po sončnem zahodu.

Najin lovski gostitelj je velik lju-bitelj narave in pravičen lovec, opazovalec in gojitelj divjadi. Samo izjemoma dovoli spregovoriti puški. Lovski čuvaji v štirih različnih uniformah so domačini, pred katerimi imajo strah tudi divji lovci njihove krvi. Čeprav sva imela »prosto puško« na »pet velikih«: na slona, leva, leoparda, nosoroga in bivola, sva se le sem in tja s težkim srcem odločila motiti čudoviti mir v lovišču. Za to odpoved pa sva bila poplačana z bogatimi filmskimi in fotografskimi posnetki. Odločila sva se le za nekaj trofej antilop, zeber, gazel in svinj bradavičark. O antilopah, gazelah in zebrah večina lovcev že marsikaj ve, manj pa o svinji bradavičarki, ki v Afriki južno od

Sahare nadomešča našega, srednjeevropskega divjega prašiča. Ime je ta afriški divji prašič dobil po dveh bradavičastih izrastkih, ki mu rožičasto štrlita ob očeh. Po telesu je najbrž nekoliko manjši od našega divjega prašiča. Koža svinje bradavičarke je skoraj gola, toda po hrbtu ima dolgo grivo. Kadar bradavičarka rije, se spusti na kolena sprednjih nog, ki sta zavarovani z debelima roževinastima ožuljkoma. Z zadnjima nogama se potiska, po sprednjih pa drsi naprej. Rije bolj z močnimi, navzven štrlečimi čekani kakor z rilcem. Na lož ali v luknjo zleze počivat ritensko, da lahko vsak trenutek uide zalezovalcu. V nasprotju z našimi divjimi prašiči, ki ne poznajo življenja v parih, pa sta si merjasec in svinja bradavičarja zelo zvesta. Mladiči imajo roževinaste ožuljke na sprednjih kolenih že ob rojstvu. Nekaj posebnega je tudi, da jim od 40 zob, ki jih prinesejo na svet, izpadejo vsi razen mogočne trofeje — njihovih čekanov in zadnjih velikih kočnikov.

Mnogo zanimivega o afriški divjadi in lovu nanjo nama je pripovedoval gostitelj, ko smo večer za večerom sedeli ob taboriščnem ognju; ponoči tamkaj namreč temperatura znatno pade. Nad nami je bilo razpeto jasno zvezdnato nebo, okrog nas globoka tišina, ki so jo trgale le fanfare slonov, jokajoči glasovi okrog kampa plazečih se hijen in rjojenje levov v daljavi.

Večkrat nam je delal družbo tudi prijetni družabnik, lastnik sosednega ozemlja, gospod Pirow. Tako tudi zvečer pred dnevom najinega slovesa. Okrog polnoči pa se je gospod Pirow obrnil k nama z vprašanjem: »Ali utegneta biti še en teden gosta tudi na moji farmi?«

Presenečena in ginjena sva sprejela — s krepkim stiskom rok — velikodušno povabilo. Naslednji dan sva se naselila v kampu naji-

nega novega gostitelja. Gospod Pirow, rojen Južnoafričan nemškega pokolenja, je bil redkobeseden, a plemenit. V Nemčiji je študiral pravo in bil do druge svetovne vojne minister za gospodarstvo Južne Afrike. Preprost in enostaven kot on sam je bila tudi njegova farma; vse koče so bile iz lesa, brez vsakega luksuza, kjer sva se takoj domače počutila. Gospod Pirow naju je vsako dopoldne in popoldne sam vozil v svojem Land-Roverju po prabitnem, prostranem in divjadi bogatem lovišču, ki tudi meji na Krügerjev park.

Na nekem našem popoldanskem lovu smo morali odrešiti muk zebro-žrebca, ki si je zlomil sprednjo desno nogo. Ker nama je gostitelj poklonil njegovo izredno lepo progasto kožo, je bilo treba žrebca odreti. Med krvavim opravlilom so domačini rezali velike krpe z nabito polnega želodca in jih še tople in neočiščene jedli z velikim užitkom. Nama se je medtem kar se da obračal želodec. Pred strelom ni bilo na nebu brez oblakov opaziti niti jastrebov niti marabujev, toda že nekaj minut po strelu se nam je nekaj teh zračnih akrobatov že predstavilo v veliki višini. Vedno več jih je priletavalo iz vseh strani. Lačni mrhovinarji so nam priredili pravo gala predstavo, kakor da bi se nam hoteli zahvaliti za obed, ki smo ga jim pripravili. Potem so se v jatah spustili na sosednja stoletna drevesa, da tam počakajo na začetek pojedine. Znanost doslej še ni z gotovostjo dognala, ali te ptice privabi iz največjih daljav pok iz puške, ali pa imajo poseben čut, ki deluje kot antena. Nagibam se k mnenju, da si starejše ptice po več letih pridobe izkušnje, saj jim vsak značilen oster pok preskrbi plen. Morajo torej imeti fantastičen sluh, da zaznajo pok na največje razdalje in da letijo za las natančno v smer, kjer je počil strel. Iz velikih višin pa s svojim nadvse

Merjasec bradavičar

ostrim vidom plena na tleh ne zgrešijo.

Takoj na mestu smo kožo nasolili in jo naložili v Land-Rover ter se oddaljili kakih 60 metrov od kraja dejanja, da bi videli in doživeli veliko razburljivo predstavo za plen pretepaajočih se jastrebcev in marabujev. V nekaj minutah od trupla ni bilo več kaj videti! Več sto lačnih velikih ptičev je udarjalo s perutmi, poskakovalo, se med seboj pretepalo, razsajalo, se drug čez drugega prerivalo in kričalo; bila je nepopisna gneča. In še vedno so se spuščali z neba novi in novi pripadniki njenih vrst. Marabu, ki se mu je posrečilo zgrabiti velik kos mesa, je zletel — zatopljen v svoj plen — nedaleč proč. Požrl je meso in ga goltal s široko odprtim kljunom. Sledil pa mu je tekmeč, ki mu je s svojim dolgim kljunom bliskovito segel globoko v požiralnik, zgrabil za plen, ga izvlekel ter z njim zginil. Afriški marabu je še najbolj podoben štorklji, saj tudi spada v rod štorkelj. Je pa neznansko požrešen. Nekaj ur kasneje, po naši vrnitvi z lova, smo našli samo še gol, obeljen okostnjak, na katerem bi lahko le še hijene zaposlile svoje močno zobovje, da dokončno raztrgajo ostanke v življenju tako ljubke zebre. Veliko število marabujev in jastrebcev je še vedno sedelo zraven. Ko smo se jim približali, so se skakajoč nekoliko umaknili, ker se očitno zaradi prenapoljenih golš in želodcev niso mogli dvigniti.

Pri nadaljnji vožnji smo doživeli še nekaj posebno zanimivega. Jastreb s prenapoljeno golšo je sedel na ozki, z obeh strani gosto obrasli poti. Počasi in hupajoč smo vozili proti njemu. Mahajoč s perutmi in skakajoč je pričel bežati pred nami. Vedno hitreje, hitreje smo vozili in tudi jastreb je vedno hitreje bežal pred nami. Nenadno je začel zapuščati za seboj — za nas sprva nerazumljivo — široko rdečo sled. Morala je biti že kakih

sto metrov dolga, ko smo ustavili, da ugotovimo, kaj to pomeni. Na naše veliko začudenje smo videli, da je jastreb — verjetno zaradi napora — izpraznil svojo golšo. Tako se je končal ta lovski dan z zabavnim, enkratnim doživljanjem, ki si ga je pred nami komaj kdo mogel privoščiti. Lov je resnično vedno nekaj novega.

Poleg jastrebcev, marabujev in šakalov so posebno vneti pospravljanci mrhovine hijene; šaljivo jih imenujejo »zdravstvena peš-policija«. Od skupno štirih vrst hijen na svetu, v Afriki, Prednji Indiji in na Bližnjem vzhodu, živita v južnem delu Afrike dve vrsti, rjava in pikasta hijena. Hijene so za oko grde, potuhnjene, a prekanjane živali. Imajo pa najmočnejše zversko zobovje, s katerim lahko zmeljejo tudi najmočnejše kosti, razen lobanj slonov, nosorogov in povodnih konj.

Na eni naših zadnjih voženj na lov se nenadoma pokaže na gozdni poti v precejšnji oddaljenosti velika hijena. Toda držala je le nekaj sekund. Hitro smo ji sledili. Za grmom, oddaljenim komaj 50 metrov, se je pritisnila in nas gledala nezaupljivo. Moja krogla jo je vrgla v zrak, kratek beg in zrušila se je. Ko mi je lovski gostitelj čestital, je rekel: »Uplenili ste prababico vseh hijen tega lovišča.«

Močno obrabljeno zobovje je potrdilo njeno visoko starost. Naši domačini so neradi odrli zver z močno neprijetnim dahom. Po besedah in obnašanju smo razumeli, da je to zanje najbolj odvratno in gnusno delo. Pa sem obljubil vsakemu steklenico piva, kar je delovalo čudovito; še nikdar prej teh domačinov nisem videl delati tako vneto. Medtem se je stemnilo do trde teme. Najin gostitelj gospod Pirow je priganjal, češ napočil je »čas levov«. S tem se je zadnji dan najinega lova bližal kraju.

Zadnji večer sva želela preživeti v tišini ob tabornem ognju in v duhu še enkrat podoživeti najin prvi lov, najin prvi »safari«. Z globoko hvaležnostjo sva mislila na oba najina gostitelja, na dobrodušne domačine, vedno pripravljene pomagati, ki so nas seznanili z afriško divjino in divjadjo, s svojimi običaji in ki so nam omogočili lovski blagor. Za slovo so nama sloni s svojimi trombami priredili nočni koncert, pomagali so jim levi s svojim mogočnim rjovenjem, in tudi hijene so sodelovale. Opice pa so razgrajale in nočne ptice kričale. Midva pa sva sanjala o prosti divjadi afriških pragozdov in step. Želje in sanje moje mladosti so se uresničile. Spoznala in vzljubila sva Afriko, njene ljudi in živali.

»Morali smo odrešiti muk zebro-žrebca...«

Lovski oprtnik

Ali nam preti nevarnost stekline iz Srednje Evrope?

To vprašanje postavljam in nanj hkrati odgovarjam v zvezi s člankom B. Kržeta, objavljenem v »Lovcu« št. 5/69.

Smrtno bolezen steklino so ljudje poznali že v pradavnih časih. Jugoslavija je pred vojno spadala med najbolj okužene države Evrope. Letno je bilo ugotovljenih 1600 do 1900 primerov stekline. Odkar pa se v vsej državi izvaja vsakoletno varstveno cepljenje psov, se je steklina od 1610 primerov v letu 1947 zmanjšala do leta 1967 na samo 20 primerov. V Sloveniji že več ko dvajset let nimamo stekline. Ta bolezen je torej v naši državi dejansko skoraj zatrta. Vsekakor lep uspeh zaščitnega cepljenja psov. Razen tega je k takemu preprečevanju stekline pripomoglo tudi evidentiranje psov in označevanje z značkami, kakor tudi pokončevanje psov klatažev.

V srednjeevropskih državah, npr. v obeh Nemčijah, Belgiji, Franciji in Češkoslovaški je bila steklina pred vojno redka bolezen, omejena le na posamezne primere. Za čudo pa so danes Češkoslovaška in obe Nemčiji s steklino najbolj okužene države Evrope. To traja skoraj že četrto stoletje in se stanje ne popravlja. Pred vojno je bil poglaviti prenašalec stekline v Nemčiji pes, to je v 74%, danes pa odpade na domače živali le 20 do 26%, od tega na pse le četrtina. Medtem pa je ugotovljena steklina na divjih živalih v 74 do 80% in od tega odpade kar štiri petine na lisice. Vidimo torej, da je steklina najbolj razširjena pri lisicah, to zato, ker jih je težko zatirati.

V obeh Nemčijah je skupaj okoli 1 300 000 lisic. V enem letu jih ulovijo ali sicer pokončajo le eno šestino tega. To pa ne zadoštuje, da bi bolezen znatno omejili, še manj pa da bi jo zatrli. Lisice in jazbece lovijo in zastrupljajo, v njihove rove spuščajo celo strupene pline.

Zanimivo je, da v Nemčiji ni dovoljeno zaščitno cepljenje psov proti steklini. To utemeljujejo s tem, da znaša število steklih psov le 5 do 6%, vse ostalo odpade v glavnem na lisice. V Češkoslovaški se splošno cepljenje psov ni posebno obneslo, ker se je s tem steklina zmanjšala le za 11% od predvojnega stanja. To zlasti zato, ker pretežni del stekline odpade na divje živali.

O steklini pri lisicah so zanimiva raziskovanja dr. Milana Nikolića, direktorja Pasteurjevega inštituta v Novem Sadu, ki je svetovno znan strokovnjak za steklino. Prišel je do spoznanja, da je največ stekline pri lisicah v krajih, kjer je dosti glodavcev, ki prebivajo v zemlji, npr. poljskih miši, tekunic in hrčkov. Taka pokrajina je pri nas Vojvodina in sicer področje med Donavo in Tiso, zlasti tam, kjer se Tisa izliva v Donavo. Najbolj ugodni življenjski pogoji za te glodavce sta stepsko, suhotno podnebje in prhka zemlja, prhlca, ki pokriva pretežno južni del Vojvodine. Prav tu se steklina najpogosteje pojavlja. Vsi ti glodavci so namreč klicenosci te virusne bolezni, ki pa sami večinoma ne zbolijo. Ugotovili so, da je virus stekline pri njih spremenjen — mutiran, tako da pri teh živalih ne izzove bolezni. Brž ko pa tako okužene glodavce požrejo lisice, se utegne pri njih razviti kuživo, ki povzroča

steklino. Lisice se potem še same medsebojno okužujejo, zlasti ob času paritve. Klicenosci stekline so ponekod tudi netopirji, zlasti v Severni Ameriki krvosesi vampirji. Pri nas netopirji ne prihajajo v poštev kot raznašalci stekline, ker niso krvosesi.

Da odgovorim na vprašanje, ki smo si ga zastavili v naslovu. Trdimo lahko, da Jugoslaviji, zlasti Sloveniji, ne preti nevarnost obsežnih okužb s steklino. Z večletnim varstvenim cepljenjem psov smo to bolezen omejili zgolj na posamezne primere. V Sloveniji razen tega ni primerenega podnebja in tudi ne take zemlje, ki bi bila ugodna za razmnoževanje omenjenih glodavcev, hrčkov in tekunic pa sploh nimamo. Kljub temu pa moramo biti stalno na straži, zlasti na območjih, ki mejijo na sosednje države, in stalno preprečevali steklino, kakor do sedaj, z varstvenim cepljenjem psov, ki se je izkazalo za nadvse uspešno.

Stanko Arko, dipl. vet.

Gamsi v lovišču LD Jurklošter

Štirje smo se spravili v »fička« in za njegove zmogljivosti je bilo skoraj preveč. Vsa sreča, da je bil med nami samo en večji »kaliber«, sicer čudo tehnike ne bi vzdržalo preskakanja lukenj in drugih ovir na cesti proti Jurkloštru. Navzlic rani jutranji uri je bilo razpoloženje na višini, saj je vsak pričakoval obilo lovskih užikov.

Po strmi lovski stezi smo se vzpenjali na Vranski rob in kmalu smo začeli razločevati krošnje bukev od

smrek. Začelo se je daniti. Pa tudi na cilju smo že bili. Strateško smo zasedli vrh in lisica bi morala biti v pravem pomenu zvitorepka, da bi nam pobegnila. Izkušeni Drago me je postavil h košati bukvi blizu strmih skal. Že po desetih minutah se je pričela predstava na čudovitem skalnatem odru, oblitem z jutranjim svitom. Veverica je lahko preskakovala z veje na vejo v spremljavi kukavičjega kuku in golobovega gruljenja. Nenadoma je vse utihnilo, ker se je oglasil kragulj. Vendar si je vladar naših višin poiskal zajtrk drugje ter se elegantno popeljal na laško stran. Tedaj je moja pozornost pritegnilo nekaj temnega na desni strani. Natančneje sem pogledal in še z daljnogledom sem si pomagal. Ne, saj ni mogoče! Še enkrat pogledam z daljnogledom. Res! Približno petdeset metrov od mene je stal gams in opazoval okoli. Bal sem se, da bo slišal razbijanje mojega srca, kajti hotelo mi ga je iztrgati iz prsi. Prvič sem videl gamsa v naravi in to še v našem lovišču! Gams pa se ni zmenil za moje občutke in kar naprej je dostojanstveno obračal glavo. Nisem še preborel prvega presenečenja, že me zdrami šumenje suhega listja in zagledam še enega. Nizka podrast pa mi je delno zapirala pogled, da nisem mogel ugotoviti spola. Za trenutek sem si želel, da bi neslišno prišli moji tovariši in bi delili radost z menoj ob pogledu na edinstven prizor v našem lovišču. Naenkrat sta gamsa postala pozorna na meni neslišen šum in že sta v dolgih skokih izginila za najbližje skalo.

Odkod sta prišla, ne vem, vem samo, da sta tu in da

bom še plezal na Vranski rob z upanjem, da bi jih še videl.

Tine Frece,
LD Jurklošter

Divji golob grivar

O tem lepem ptiču se tako malo piše, da sem mu namenil nekaj vrstic. Pri nas je golobov grivarjev veliko, posebno v jeseni. Bližajoči se mraz jih združi v jate, kar je znak, da se kmalu odele. Ko na spomlad začne topleje greti sonce, se zopet vračajo na stara mesta, kjer gnezdi. Njihova gnezda so čisto preprosta, iz drobnih vejic, z enim ali dvema jajcema. Grivar živi v enoženstvu. Kadar samica vali, jo samec budno čuva in seveda tudi zamenja na gnezdu, kadar gre sama za hrano. Navezana sta drug na drugega, skrbita za mladiče z vso ljubeznijo, do takrat, ko mladiča zapustita gnezdo in še tedaj jih vidim dolgo skupaj po njivah in v preletu. Lov nanje v jeseni je čudovit. Ker se golobi hranijo z zrnjem, si poišče-mo zaklonišča ob robu gozda, kjer so ajdna, prosena ali pšenična strnišča. Streljamo lahko ob preletu, ali ko se spuščajo na njivo. Drugi način je zalaz pri gruljenju. V poznih popoldanskih rah, ko se sonce nagiba k zahodu, golobi sedajo na najvišja borova drevesa. Izbero si radi tudi samotna visoka drevesa v mladih sestojih, kjer nekaj časa grulijo. Lov med gruljenjem na te male trubadurje je skoraj podoben lovu na divjega petelina.

Jesensko, prav prijetno septembrsko popoldne se napotim v precej oddaljen borov gozdiček. Hodim tiho po stari, znani lovski stezi. Le tu in tam mi počí vejica pod nogami. Sem slabe volje

in nerazporejen, kar me zdrami v bližini golobovo gruljenje. Lovska žilica deluje in razpoloženje v meni raste. Njegov »bom kupu« me pritegne. Preskakujem razdaljo le takrat, kadar golob poje. Zagledam ga. Sončni žarki še bolj poudarjajo njegovo sivo barvo, ki odseva v modrih niansah. Steguje vrat s prelepim belim obročkom, obrača glavico z rdečkastim kljunom, napenja golšo in poje. Prevzame me čuden občutek, saj poje poslednjič. Pomerim in sprožim. Zadet počasi pada. Približujem se mu, v smrtnih krčih prhuta; oči ima odprte, nedolžno plahe. Prevzame me topa bolečina v samoti, ki vlada okrog mene. Predrami me novo gruljenje na sosednjem boru.

Prelep je lov na divje golobe, ki mi v jesenskih popoldnevih nudijo veliko zadovoljstva in tihe lovske sreče.

Stefan Köveš, gozdar,
Rogaševci

Na lovu pri LD Gradišče

Prijetno sem bil presenečen, ko sem bil v decembru 1968 povabljen na skupni lov v lovišče sosednje LD Gradišče. Lovišče je precej veliko in zelo pestro z divjadjo, jelenjadjo, srnjadjo, predvsem pa je zanimiv lov na divje prašiče. Lovišče je bogato tudi z zajci, katerim družina posveča posebno pozornost. V preteklem lovskem letu je za osvežitve krvi nabavila 60 zajcev ter jih spustila v razne predele lovišča, začasno pa prepovedala odstrel. Po razpustu prejšnje lovske družine je bila v letu 1965 na novo ustanovljena LD Gradišče. Novi upravni odbor je spočetka naletel na

precejšnje težave, vendar je začel sistematično delati, tako organizacijsko kakor tudi gospodarsko. Uspeh se je kmalu pokazal v družinski blagajni kakor tudi z vključitvijo v inozemski lovski turizem. Tako ima družina stalne inozemske goste, precej pa tudi inozemskih gostov, ki so zainteresirani za lov na divje prašiče. V novembru 1968 je družina razvila svoj lovski prapor. Organizacijsko ima predvsem zasluge starešina Jože Peršolja, ki skoraj ves svoj prosti čas posveča novo ustanovljeni družini. Za uspešno napredovanje družine se pa seveda trudijo vsi člani.

Čprav je ostro pritiskal mraz, se nas je ob določeni uri zbralo v prijetni vasi Volče čez 20 lovcev in na-

pravili smo načrt za pogone. Navzlic sončnemu dnevu smo mraz čutili prav do kosti. V treh pogonih ta dan ni bilo uspeha, čeprav je bila divjad dvignjena. Sledili smo tudi medveda, ki se je enemu izmed lovcev tudi pokazal. Sam bi bil verjetno uplenil prašiča, da nisem bil »oborožen« tudi s fotografskim aparatom, ki mi je bil v odločilnem trenutku v napotje, tako da nisem streljal ne s puško ne z fotoaparatom. Vseeno pa nismo bili brez plena, saj je prišla pred cev lisica. Preden smo se pri lovcu Tonetu razšli, smo se potolazili, da bo drugič bolje. Upam, da bom med lovci LD Gradišče preživel še kdaj kak prijeten lovski dan.

Albin Guštin

Mladi pišejo

Lisička Miša

Rada imam zgodbe o živilih, pa naj jo povem še jaz o udomačeni lisički Miši. Neke nedelje v aprilu je šel ata pogledat za lisicami. Jaz sem še spala, ko se je vrnil in me poklical. Izpod suknjiča je potegnil živo lisičko, da mi je od vese-

lega presenečenja zastala sapa. Ko smo si jo vsi ogledali, jo je ata hotel dati psu, da jo pokonča. Zajokala sem, ker se mi je živalca smilila, in mama je pregovorila očeta, da jo je pustil pri življenju. Brž sem dala lisički mleka, ki ga je slastno popila. Nekaj dni je uživala mleko in kruh, potem je začela jesti vrane in

šoje, ki jih je ata ustrelil. Sprva je bila zelo boječa, čez kak teden pa se je začela že igrati. Vsak dan sem jo iz delavnice prinesla za nekaj časa v dnevno sobo. Tako se je hiši povsem privadila. Na kavču se je igrala in uganjala norčije, da smo se včasih do solz nasmajali. Midve sva bili najboljši prijateljici; kakor da je vedela, da sem ji rešila življenje. Kamor sem šla, je tekla za mano in me grizla v pete. Sprijaznila se je z vsemi domačimi živalmi, le kokoši ni pustila pri miru. Začeli smo jo priklepiti in jo izpustili, ko so šle kure spat. Nekoč smo šli v gozd napravljat drva. Teta je proti večeru izpustila lisičko, ki je pritekla za nami kakor pes. Skakala je okoli nas, naenkrat pa se je oddaljila in zginila. Ko pa smo se vrnili, nas je čakala pred vrati. Kadar je bila lačna, je popraskala po vratih, da bi ji odprli in jo nahranili. Jedla je že vse od krajca, najraje pa marmelado in kruh. Vodo je

pila kar izpod pipe. Še bi lahko pisala o norčijah in igrah lisičke, ki so jo občudovali domačini in italijanski izletniki. Napovedovali pa so, da bo ušla v gozd, ko odraste. In res! Nekega jutra je ni bilo več. Mislili smo, da jo je v gozd zvalil kak lisjak. Toda sestra, ki se je vračala iz službe, jo

je našla mrtvo. Nekdo jo je ubil s palico, kar je bilo videti po udrtini na čelu. Solze so mi zalile oči in bilo mi je, kakor da sem izgubila najboljšo prijateljico. Vedno bom obsojala ljudi, ki na krut način pobijajo živali.

Danica Kogovšek,
Rovte nad Logatcem

Foto VI. Pleničar

Fotoamater

Beseda lovskim fotoamaterjem

Na prvi lovski foto razstavi LZ Celje je bila v razstavnem katalogu napisana tale uvodna beseda: »Lovska umetniška fotografija je posebna zvrst fotografije, ki zahteva k obširnemu znanju še posebno fotografsko opremo, mnogo truda, naporov in potrpežljivosti ter temeljito poznavanje divja-

di in njenega načina življenja. Zaradi tega so vrste lovcev fotoamaterjev tudi precej redke.«

Lov kot telesna kultura in družbena dejavnost je dobil športni značaj šele v novejši dobi. Lov krepi telo in duha, saj najtesneje povezuje človeka z naravo. Prav to pa vzgaja lovca fotoamaterja k plemenitosti, ki se kaže v njegovem pravilnem odnosu do divjadi, ki jo zalezuje ali čaka s kamero, da bi ujel del njenega življenja. Športni duh in fotografska spretnost, ali če hočete umetnost, se najbolj družita, ko opazujemo gibanje divjadi v prosti naravi. Lovec fotoamater se mora mnogokrat odreči puški in plenu, če hoče posneti prizore z divjadjo v naravi. Tovariši iz zelene bratovščine boste morebiti rekli, kakšen lovec brez puške in plena! Pa ni tako. Bolj zadovoljen in vesel je lovec fotoamater lepega posnetka kakor dobrega strela. Slika ostane kot vedno sveža priča dogodka, spomin na strel pa zamre kot odmev v skalovju. Lahko trdim, da pred fotoaparatom prihajajoča divjad prav tako fotografu vzburi in požene kri v glavo kakor strelcu divjad pred puško. Po končanem

lovu s fotokamero težko čakam na razvitje filma, da vidim, koliko sem uspel. Zanima me, če so bili pravilno izbrani: motiv, razdalja, osvetlitev in čas. Dobra lovška fotografija je lovцу ponos in veselje, kadarkoli jo pogleda. Kritika nam očita, da premalo fotografiramo malo divjad. Prilagam sliko zajca, plahega junaka na polju, posnetega s kamero »Praktica« in telemogorjem, občutljivost objekta 1,5/5, goriščnica 250 mm, razdalja 30 m. Posnetek je izza kopic listja, proti večeru, zaslonka 4,5, čas 1 : 00 na film 22/10 din občutljivosti. Zajček je za hip obstal, dvignil uhlje, prisluhnil in strel je kar dobro »zadel« — iz proste roke.

Vladimir Pleničar

Danica z lisičko

Popravek

v Lovcu št. 5, stran
159: odstrel srnjaka
do 70 točk ni 60 \$,
ampak 20 \$.

Vprašanja – odgovori

Jerebji klic

Vprašanje:

Kateri jerebji klic je pravšnji? Vsak pisec svojo vižo hvali in Valentinčič je napisal celo note. Ali je tale: CUJ : CI : CICI : CI CUJ?

Anton Terčak

Odgovor:

Ptič se po petju pozna, pravijo. Ptice imajo prav tako različne napeve, »dialekte«, kakor človeška govorica, in govorica se ločuje od osebe do osebe. In prav jerebje petje je močno individualno, tako da jerebar z dobrim posluhom loči jereba od jereba ne le po napevu,

temveč tudi po dolžini kitice, po višini glasu, po melodiji, ponavljanju ali izpuščanju posameznih glasov itd. Navedena kitica je nekako poprečna, najobičajnejša, s sedmimi zlogi (udarci) in kar pravšna — kot vzorec. Če je barva glasu piščalke prava in ritem napeva jerebji, potem ni važna viža sama, temveč vedno enak napev, da jereb ne misli, da se mu oglašja z istega mesta kar več tekmecev. Zato je pa treba veliko vaje, ker sicer pisani vitez — kadar se oglasi ali še bolj, če zaprhuta — požene zlasti začetniku lovsko mrzlico v kosti in tako premalo utrjena viža iztiri.

M. Š.

Lovska organizacija

Občni zbor LZ Idrija

V prisotnosti 30 delegatov lovskih družin, predsednika Lovske zveze Slovenije Rada Pehačka, predstojnika odseka za lovstvo pri inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Janeza Čopa in načelnika oddelka za splošne zadeve skupščine občine Idrija Ivana Čuka se je 8. 7. 1969 v Idriji vršil občni zbor Lovske zveze Idrija. Predsednik zveze Bojan Križaj je med drugim dejal: Upravni odbor in njegove komisije so bile v svoji mandatni dobi zelo delavne. Vsi sklepi upravnega odbora so bili izvršeni. Urejena je vsa administracija in blagajniško poslovanje. Pri sestavi lovsko gospodarskega načrta za obdobje 1968—1972, kot pri izdelavi letnega lovskogospodarskega načrta za lov.

leto 1969—70 nismo zamudili določenega roka. Mnogo je bilo storjenega za strokovno izpopolnjevanje članstva, zlasti lovcev pripravnikov. Pri tem so pomagale tudi družine. Čaka nas nova vrsta dela v lovstvu, to je delo za mladino. Člane mladinskih sekcij pri LD Idrija in LD Javornik, ki jih lovci vzgajajo v duhu lovske pravičnosti in humanosti do drobnih ptic in divjadi, bomo po 16. letu starosti pričeli voditi na skupne love. Letos ni bil v času poleganja mladičev odvzet srni-materi niti en mladič, je dejal delegat LD Javornik.

Predstavnik LD Spodnja Idrija se je zavzemal za spremembo zakonitih določil in za ponovno uporabo cianovodika v hribskih loviščih. Za prenos in polaganje tega strupa naj bi bil zadolžen le ozek krog uspo-

Foto P. Jelenič: Lovska koča v Zagradcu, LD Crnomelj

sobljenih lovcev. Drugi so bili mnenja, da je treba dati prednost lovski puški pri pokončevanju roparic.

Jelenjad in medved sta v naših loviščih izven rajoniziranega teritorija. Pri odstrelu teh dveh vrst divjadi, ki se pojavljata šele nekaj let na našem področju, naj se upoštevajo lovsko pravična in etična načela. Predsednik LZS Rado Pehaček je menil, da smo glede jelenjadi zaskrbljeni zaradi škode v gozdarstvu in kmetijstvu. Pazljivi morate biti, je rekel dalje, da se ne bi napačno usmerili; namesto jelenjadi bi bilo umestneje gojiti mogoče muflone, predvsem pa naj se prizadevamo še nadalje pri gojitvi srnjadi in gamsov. Za dvig staleža divjih zajcev se bo nadaljevalo z vlaganjem po lovskogospodarskem načrtu za obdobje 1968—1972.

Občni zbor je sprejel naslednje sklepe, smernice in priporočila:

— Upravni odbor lovske zveze naj poskrbi, da se bodo za vsa lovišča LZ Idrija postavili dolgoročni cilji lovskega gospodarjenja.

— Upravni odbor zveze naj skliče delovni posvet tistih, ki delajo z mladino v lov-

skih družinah. Na posvet naj bodo povabljeni tudi poklicni vzgojitelji, ki delajo z mladino na šolah.

— Občni zbor je pooblastil tri člane, ki naj bi poskrbeli za sestanek v LD Otavnik. Kolikor na tem sestanku ne bi našli pravilne rešitve, bo predlagano skupščini občine Idrija, da začasno priključi lovišče LD Otavnik lovišču LD Cerkno.

— Spremeni naj se 9. člen pravil Zveze Idrija, tako da bo občni zbor Zveze vsaki dve leti in ne vsako leto kakor do sedaj.

— Potrjeni odstrelni načrti naj se izvrše 100% in strokovno pravilno, kar še posebej velja za jelenjad.

— Pri izvajanju lovskega turizma se je dosledno držati cenika, ki ga je izdala Lovska zveza Slovenije. Izkupiček deviz od uplenjene divjadi je polagati z obračunom na devizni račun LZ Idrija. Imenovati referenta za turizem. Trofeje uplenjene divjadi oceniti točno na predpisanih trofejnih listih, ki jih je izdala LZS.

— V vseh lovskih družinah se trofeje gamsov in srnjakov ocenjujejo po točkah in kategorijah, seznam trofej pa naj bo usklajen s sezna-

V nedeljo, 29. junija 1969, je LD Brežice odprla svoj lovski dom, ki stoji sredi Dobravskih gozdov. Ob tej priložnosti so prejeli tudi lovska odlikovanja – znak za zasluge – starešina Tone Kostanjšek, gospodar Tone Suler in lovski čuvaj Tine Omerzo. Nadalje je starešina izročil petim članom priznanja in praktična darila ob njihovih življenjskih jubilejih. – Na sliki: člani LD Brežice pred svojim lovskim domom.

mom odstrela na obrazcu Spomladanski stalež in odstrel.

— Kinologiji pri LZ je dati ustrežnejše mesto.

— Izdelati pravilnik o lovskem skladu.

— Lovske družine naj ne zapirajo vrat novim članom z visokimi pristopninami.

— Izboljšati delovne pogoje na lovski zvezi z odkupom poslovnega prostora.

Venčeslav Straus

Lovsko srečanje na Vojskem

Predsednik LZ Idrija Bojan Križaj je 29. junija 1969 otvoril tretje streljanje v tarčo srnjaka za prvenstvo LZ Idrija. Pri tem je poudaril, da naj tekma ne bo zgolj športna manifestacija najboljših strelcev, temveč prijateljsko srečanje in priložnost, da se lovci spoznajo in izmenjajo mnenja ter izkušnje.

Strelišče na Vojskem so odlično pripravili člani LD Idrija pod vodstvom referenta za strelstvo LZ Idrija Edija Kobala.

Po tekmovanju, ki ga je vodil strelski sodnik Pavle Jereb, smo se zbrali pri lovski koči, kjer smo zvedeli za uspehe streljanja.

Prehodni pokal je prejela v trajno last LD Javornik,

ker je že tretjič osvojila prvo mesto. Strelci LD Cerknjo, ki so se letos prvič udeležili streljanja, so se lepo uveljavili na petem mestu. Tekmovanja se je udeležilo 8 ekip po 5 strelcev iz 5 lovskih družin.

Uspehi:

Ekipa:

1. LD Javornik (I. ekipa) — 278 točk,
2. LD Idrija — 250 točk,
3. LD Spodnja Idrija — 230 točk,

4. LD Javornik (II. ekipa) — 219 točk,

5. LD Cerknjo — 199 točk.

Posamezniki:

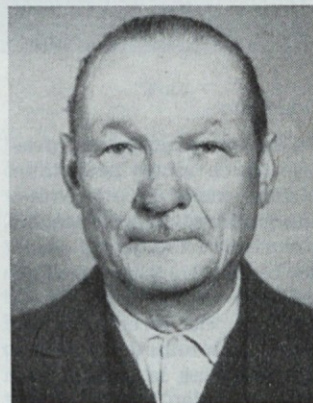
1. Rupnik Peter, LD Javornik — 77 točk
2. Jereb Pavle, LD Dole — 73 točk,
3. Kavčič Rajko, LD Javornik — 72 točk.

Četrto mesto sta si delila dva lovca s 70 točkami.

Uspela prireditev je bila zaključena s pristno lovsko zabavo.

Franc Rudolf

Franc Ranc, član LD Strojna, Ravne na Koroškem, soustanovitelj in prvi njen gospodar, praznuje svojo 70-letnico in 46-letnico lovskega udejstvovanja. Kot predsednik gradbenega od-

bora ima prav posebne zasluge pri graditvi lovske kočice. Dragemu jubilantu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let v naši sredi!

LD Strojna — F. S.

Jubilanti

Avgust Vižin, 90-letnik, član LD Gorica, je postal lovec z 18 leti v bivši Avstro-Ogrski. Kot zaveden Slovenec je bil med drugo

svetovno vojno v nemškem koncentracijskem taborišču. Vedno veder in šaljiv rad pripoveduje lovske doživljaje iz svojega dolgega življenja, zlasti iz prve svetovne vojne okoli Gabrijela, Skalnice (Svete gore) in Pleš, kjer je bilo tedaj jerebic in kotorn »kakor mravelj«. Častitljivi jubilar je še vedno lovsko aktiven in je redno s puško v lovišču. Spoštovanemu in iskrenemu lovskemu tovarišu čestitamo in mu želimo, da bi še dolgo zahajal v našo lepo naravo!

Člani LD Gorica

Lojze Kunstelj, 80-letnik, častni član LD Lj.-Šentvid in Polhov Gradec, nosi lovske puške že od mladosti. Lovil je v raznih krajih Slovenije, najbolj priljubljeni pa so mu gozdovi v Polhograjskih Dolomitih.

Bil je soustanovitelj LD Lj.-Šentvid in njen dolgoletni odbornik, vnet zatiralec roparic, v zimskem času pa skrben hranitelj divjadi.

Lojze se udeležuje še vseh nedeljskih lovov v domačem lovišču in ne zamudi nobenega pogona na divjega prašiča v Zasavju. Ob visokem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še dolgo dober pogled!

Člani LD Lj.-Šentvid
in LD Polhov Gradec

Prebold, takrat Sv. Pavel pri Preboldu, in bil več let društveni tajnik. Kot zavednega narodnjaka ga je okupator leta 1941 preselil.

Martin Jesenek je zadnjemu martinovanju dodal še svojo 60-letnico in 30-letnico lovskega udejstvovanja. Dolgo vrsto let je aktivno sodeloval kot tajnik LD in predsednik nadzornega odbora. Od leta 1965 je starešina in se je veliko prizadeval za zgraditev lovske kočice, v kateri imamo lepo urejeno sejno sobo.

Miha Javornik je praznoval 60-letnico in je vsa leta zelo prizadeven za gojitev divjadi, zlasti fazanov.

Moravci. Pokojnik, rojen 22. jul. 1892 v Celju, je živel na Vranskem, v Konjicah in Mariboru, od leta 1930 pa v Murski Soboti. Lovec je bil od leta 1910. V Mariboru je bil član odbora glavne podružnice tedanjega Slovenskega lovskega društva, pred drugo svetovno vojno pa v Murski Soboti tajnik takratnega Prekmurskega lovskega društva. Po osvoboditvi je bil med prvimi graditelji nove lovske organizacije v Prekmurju. Leta 1945 je bil izvoljen za podpredsednika Prekmurskega lovskega društva, leta 1947 pa za člana okrajnega lovskega sveta v M. Soboti. Od tedaj je bil v vodstvu organizacije in v njenih strokovnih komisijah. Kako je bil vnet in vesten za lovstvo, kaže njegovo pismo lovski zvezi dva dni pred smrtjo, v katerem se opravičuje, da kot član komisije za ocenjevanje trofej zaradi bolezni ne more sodelovati. Pokojnik je bil vzoren lovec, učitelj mladih lovcev, vedno šegav, v lovsko moralnem in etičnem pogledu pa neomajno strog do sebe in drugih. Leta 1956 je bil odlikovan z znakom za zasluge, ob 35-letnici Prekmurskega lovskega društva pa z redom za lovske zasluge II. stopnje. Spoštovanega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem in lepem spominu. Slava mu!

Lovska zveza Prekmurje

Preboldski lovski veterani

Vinko Poteko je prekoračil življenjski mejnik 70 let. Lovec je že 46 let, od leta 1941 je bil aktivni udeleženec v NOB, od leta 1957

Lovskim tovarišem jubilatoma iskreno čestitamo in jim želimo še mnogo prijetnih in zdravih lovskih let!

LD Prebold

Umrli

Franc Kralj, član LD Adlešiči, je v 59. letu starosti tragično preminil. Pokojnik je bil več let član UO in predsednik disciplinskega razsodišča LD. Dobrega in požrtvovalnega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Adlešiči

Franc Benigar-Pečko, član in soustanovitelj LD Trnovo, II. Bistrica, dolgoletni član nadzornega odbora, odlikovan z znakom za zasluge, je odšel v večna lovišča. Skrbnemu gojitelju divjadi in iskrenemu lovskega tovarišu trajen spomin!

LD Trnovo — F. D.

Štefan Brvar-Stoje, član LD Čemšenik-Trojane, je zapustil zeleno bratovščino. Od leta 1946 do svoje smrti je bil starešina te družine, ugleden družbeni delavec,

zgleden lovec in priljubljen tovariš. Ni dočakal dograditve druge lovske kočice v Čemšeniku, čeprav je bil pri gradnji tudi pravi oče. Naj mu bo časten spomin!

Člani LD Čemšenik —
Trojane

Drago Nikič, član LD Bistrica ob Sotli, je v 54. letu starosti nepričakovano preminil. Vedremu in zvestemu lovskega tovarišu ter kinologu časten spomin!

Člani LD Bistrica
ob Sotli

Vladimir Jezovšek. Prvi dan novega lovskega leta 1969/70 so prekmurski lovci spremljali na poslednji poti znanega, priljubljenega in mnogoletnega zvestega delavca v lovske organizacije, sodnika v pokoju in bivšega notarja, člana LD

do 1962 pa starešina, izredno zaslužen za zgraditev lovske kočice v tem času. Sedaj je častni član družine.

Ivan Vedenik, 75-letnik, soustanovitelj LD, več let v UO, v letih 1950 do 1952 starešina, sedaj častni član družine. Je že 56 let lovec in se je med vojnama udeleževal v lovskega društva

Lovska kinologija

Ocenitev zunanosti psov jamarjev na Ježici pri Ljubljani

Udeležba na pregledu psov jamarjev, ki ga je organizirala ZLD Ljubljana 15. 6.

1969 na Ježici pri Ljubljani, je bila dobra. K ocenjevanju zunanosti je bilo privedenih kar 22 psov jamarjev: 5 resastih foksterierjev, 2 kratkodlaka jazbečarja, 2 resasta jazbečarja in 13 resastih terierjev.

Ocene:

Pasma	Spol	Stev. psov	Tel. ocena	Stev. psov	Ocena dlake
Kratkodlaki jazbečar	a) psi	1	pd	1	pd
	b) psice	1	d	1	d
Resasti jazbečar	a) psi	—	—	—	—
	b) psice	2	d	2	pd
Resasti foksterier	a) psi	2	pd	3	pd
	b) psice	1	d	—	—
Resasti terier	a) psi	2	d	2	d
		1	pd	2	pd
		3	d	2	d
	b) psice	1	nzd	1	—
		3	pd	5	pd
4	d	2	d		
1	nzd	1	—		

V poprečju so bili psi dobre kakovosti, tako po telesu kakor v dlaki, kar potrjujejo tudi ocene. Vzrejno prepoved sta prejela le pes in psica resasta terierja zaradi previsoke, nedopustne višine. Vsi privedeni psi

imajo pravilno in zdravo zobovje z zaželenim ugrizom in to vsekakor zavoljo doslednega izločanja psov iz vzreje, ki nimajo ustreznega zobovja. Zavedati se moramo, da pse teh pasem uporabljamo prvenstveno

za lov na dlakaste roparice, pri čemer jim je zobovje glavno in edino orožje.

Organizacija je bila dobra. Zaslugo za to ima vestni in požrtvovalni ing. Vadnov, ki je vodil prireditve. Sodil je od KLJT določeni sodnik,

»Ali bova morala res tudi mi dva v rov na preizkušnjo?«

žal brez sodniških pripravnikov, ki bi tokrat imeli lepo priložnost za izpopolnitev svojega znanja.

CIM

Spomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev LZ Ptuj

je bila 27. aprila 1969 v lovišču LD Ptuj, v bližini mesta. Divjadi je bilo zadošči, le jerebic, ki so merilo za kvaliteto nosu ptičarja, skoraj ni bilo. Vreme je bilo prikladno, žitna polja so dajala dovolj kritja divjadi.

Privedenih je bilo pet ptičarjev, vsi za spomladansko preizkušnjo:

1. ČELA Dolenjska RMPki 3348, telesna ocena prav dobro, vodnik Franc Rakuša, Sela pri Hajdini. Psica je bila dobro vodena — 106 točk, II a.
2. ASTRA RMPki 3177, telesno neocenjena, lastnik

in vodnik Avgust Janežič, Vinski vrh, Ormož. Psica je zelo hitra — 104 točke, II b.

3. AGA RMPki 3175, telesna ocena dobro, lastnik LD Spodnje polje, vodnik Janez Plohl, Bukovci. Psica nima prave povezave z vodnikom, pri natezanju je zadovoljila — 91 točk, III a.

4. BOR Obreški RMPki 3187 telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Stanko Bračič, Spuhlje pri Ptuju. Pes je mlad, nevztrajen — 82 točk, III b.

5. ČIL Vodranski RMPki 3231, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Ludvik Kocen, Središče. Pes je zelo hiter in vztrajen — 78 točk.

Ivan Caf

Mednarodna razstava psov vseh pasem v Gorici, 29. junija 1969

Zaradi obsežnega programa razstave in posebej zaradi bližine zamejske Gorice, jo je obiskalo mnogo slovenskih in jugoslovanskih rejcev psov. Devet udeležencev iz Jugoslavije je razstavilo: dva nemška ovčarja, dva velika šnavcerja, novofundlanca, škotskega ovčarja, hrvaškega in kraškega ovčarja, lovskega terierja, dolgodelakega jazbečarja in nemškega ptičarja-žimavca, vsega osem športnih psov in troje lovskih. Zelo lep uspeh je dosegel lovski terier Boj, last Janeza Miklavčiča iz Ljubljane, ki je prejel CACIB. Nemškemu žimavcu iz Ljubljane, ki ima že tri CACIB, pa slovenski sodnik ni priznal njegovih kvalitete. Od šestih sodnikov so bili trije iz Jugoslavije: Teodor T. Drenig, Tibor Lovrenčič in Bogdan Sežun. Razstava je sicer dobro uspela, manjkale pa so nekatere pasme psov. Najštevilneje zastopani pa

Pri ocenjevanju na Ježici

Foto S. Skerlavaj: Leglo lovskih terierjev, rejec Slavko Remškar, Sentvid

smi sta bili: nemški kratkodlaki ptičarji 24, poentri 18. Vseh psov je bilo blizu 300. Naš dalmatinec je bil uvrščen v »razza da guardia« — med čuvaje, skupaj z dogami, šnavcerji in chow-chowi. Program razstave je bil napisan v italijanščini, francoščini in nemščini, ne pa tudi v slovenščini, čeprav je Gorica del slovenskega narodnostnega ozemlja.

Ciril Pogačar

Pregled psov ptičarjev LZ Gorica

je bil 18. 4. 1969 v Rožni dolini pri Novi Gorici. Organizirala ga je LZ Gorica, ki jo je zastopal in pregled

tudi vodil požrtvovalni kinološki referent Edvard Rehar.

Privedenih je bilo 51 psov, in sicer: 25 nem. kdl. ptičarjev, 23 epagneul bretonov, 1 poenter, 1 žimavec in 1 angleški seter.

Splošna ocena bi bila, da se je v primerjavi s lanskim letom predvsem kvaliteta nemških kdl. ptičarjev zboljšala. Medtem pa pri epagneul bretonih še vedno prevladujejo psi s svetlimi očmi in nekateri komaj dosegajo standardno višino. Zavoljo tega naj komisija za kinologijo pri goriški lovski zvezi polaga veliko pozornost pri izdajanju dovoljenj za parjenje.

Pavel Cvenkel,
kinol. sodnik

Psi LZ Gorica so bili ocenjeni sledeče:

Pasma	pd	d.	zd	nzd.	ne-ocen.	Skupaj
nem. kdl. ptičarji	8	9	1	—	7	25
epagneul bretoni	6	10	—	1	6	23
poenter	—	1	—	—	—	1
žimavec	—	—	1	—	—	1
angleški seter	1	—	—	—	—	1
Skupaj	15	20	2	1	13	51

Prijavljene paritve

Kratkodlaki jazbečarji:

Eko Žalski JRJki 345, bil na tekmi — Cita JRJki 125, leglo 18. 7. 1969. Rejec Drago Vidmar, Kapela 26, p. Brežice.

Resasti jazbečarji:

Knut v. Nassauerland JRJri 340 — Ora JRJri 370, bila na tekmi, leglo 7. 5. 1969. Rejec Anton Sever, Kremberg 15, p. Zg. Ščavnica.

Irski setri:

Elip Atovski JRP IS 387 — Fani Atovska JRP IS 428, bila na tekmi, leglo 13. 7. 1969. Rejec Ludvik Kuplen, Murska Sobota, Lendavska 44/a.

Koker španjeli:

Demon Uskovniški JRŠK 596 — Člasi JRŠK 544, leglo 26. 5. 1969. Rejec Cvetko Doplihar, Celje, Adamičeva 1.

Bili JRŠK 734 — Aja JRŠK 643, bila na tekmi, leglo 10. 9. 1969. Rejec Franc Barbič, Medvode, Verje 53. Bili JRŠK 734 — Koca Zeleniška JRŠK 740, leglo 23. 7. 1969. Rejec Jakob Švab, Bistrica 14, p. Tržič. Colonel v. Jäger aus Kurpfalz JRŠK 611 — Reno JRŠK 640, leglo 17. 6. 1969. Rejec Drago Jazbec, Kranj, Valjavčeva 3.

Eho JRŠK 636 — Diana JRŠK 1301, bila na tekmi, leglo 17. 8. 1969. Rejec Mirko Dolinšek, Lovrenc na Pohorju.

Eri Vojniški JRŠK 630 — Bistra JRŠK 688, leglo 20. 7. 1969. Rejec Avgust Krauberger, Prevalje, Ugasle peči 5.

Špringer španjeli:

Cormac v. Tachernsee, JRŠŠ 602, bil na tekmi — Bina Pokoška JRŠŠ 162,

leglo 26. 8. 1969. Rejec Alojz Kapun, Pokošje 39, p. Zg. Poljskava.

Cormac v. Tachernsee JRŠŠ 602, bil na tekmi — Ciba JRŠŠ 134, leglo 4. 8. 1969. Rejec Ivan Centrih, Dobje pri Planini.

Nemški kdl. ptičarji:

Bodo JRPki 4594, bil na tekmi — Biba JRPki 3458, leglo 11. 7. 1969. Rejec Boris Starčič, Krška vas 113.

Agan JRPki 3089, bil na tekmi — Asta JRPki 3756, bila na tekmi, leglo 9. 8. 1969. Rejec Jakob Čuk, Hrastje — Mota 71, p. Križevci.

Cap JRPki 4868, bil na tekmi — Ada JRPki 3460, leglo 20. 6. 1969. Rejec Anton Lenič, Črešnjice 14. p. Cerklje ob Krki.

Ringo Borovski JRPki 4775, bil na tekmi — Bistra Rogoševska JRPki 5328, bila na tekmi, leglo 29. 6. 1969. Rejec Geza Papp, Rakičan 20.

Rio JRPki 5227, bil na tekmi — Astra Šalinska JRPki 4232, bila na tekmi, leglo 24. 4. 1969. Rejec Mihael Pušenjak, Kamensčak 11, p. Ljutomer.

Bodo JRPki 4594, bil na tekmi — Biba JRPki 5095, bila na tekmi, leglo 16. 7. 1969. Rejec Tone Račič, Župeča vas 14, p. Cerklje ob Krki.

Bodo JRPki 4594, bil na tekmi — Anka JRPki 5093, leglo 17. 7. 1969. Rejec Martin Vučajnk, Sela 102, p. Dobova.

Epagneul bretoni:

Lord 2° delle Vallate LOI/CE 37024/65 — Dina JRP EB 110, leglo 25. 8. 1969. Rejec Bruno Sluga, Izola, Tomažičeva 20.

Stuckas de Vallate LOI/CE 32428/64 — Seda Vipavska JRP EB 247, leglo 29. 7.

1969. Rejec Jože Sabec, Koper, Veluščkova 7.
Mali Vipavski JRP EB 158, bil na tekmi — Rama delle Vallate LOI/CE 11304, leglo 26. 6. 1969. Rejec Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Lovski terierji:

Krt Pobreški JRLT 3236 — Ajka JRLT 1505, leglo 19. 6. 1969. Rejec Franc Zidarič, Pavlovci 32, p. Ormož.
Brin JRLT 2559 — Bora Idrijska JRLT 6617, leglo 24. 5. 1969. Rejec Anton Oblak, Kladje 2, p. Št. Janž na Dolenjskem.
Karo Pekrški JRLT 2610, bil na tekmi — Biba Smrekovška JRLT 2914, bila na tekmi, leglo 12. 7. 1969. Rejec Anton Osojnik, Črna na Koroškem, Bistra 11.
Poki Atovski JRLT 3307, bil na tekmi — Rika JRLT 5525, bila na tekmi, leglo 6. 7. 1969. Rejec Viktor Gaber, Murska Sobota, Kopicarjeva 9.
Bor JRLT 2308 — Astra RMLT 1803, leglo 15. 7. 1969. Rejec Lovska družina Pišce.
Don Pobreški JRLT 3544 — Ajka JRLT 2407, bila na tekmi, leglo 3. 8. 1969. Rejec Vinko Seljak, Vojkovo 21, Idrija.
Jon JRLT 2702 — Lovka Travnogorska JRLT 2705, leglo 12. 7. 1969. Rejec Stan-ko Badalič, Osek 27, p. Sempas pri Novi Gorici.
Don Pobreški JRLT 3544 — Sila Pobreška JRLT 2350, bila na tekmi, leglo 1. 8. 1969. Rejec Anton Jurič, Beričevo 31, p. Dol pri Ljubljani.
Jon JRLT 2702 — Lorka JRLT 1970, bila na tekmi, leglo 22. 7. 1969. Rejec Alojz Ličen, Branik 112, p. Branik.

Brak-jazbečarji:

Efendi Šmohorski JRBj 1866 — Mina JRBj 2112, bila na tekmi, leglo 27. 7.

1969. Rejec Ivan Levar, Bočna, p. Smartno ob Dreti. Brin JRBj 1473 — Ciba Or-
neška JRBj 2093, leglo 23. 8. 1969. Rejec Justin Žibert, Ribnica 64 a, p. Ribnica na Dolenjskem.
Jaro JRBj 2037 — Beba JRBj 1407, leglo 12. 7. 1969. Rejec Florjan Tašker, Rečica pri Krškem.
Don JRBj 3004 — Dara JRBj 3002, leglo 2. 6. 1969. Rejec Anton Gvardjančič, Branik 136, p. Branik.
Agič JRBj 1677 — Jasna Vinarska JRBj 1615, leglo 7. 8. 1969. Rejec Ivan Hartl, Prevalje, Ugasle peči 18.
Los JRBj 2066 — Beba JRBj 1294, leglo 10. 7. 1969. Rejec Ivan Dolgan, Volčje 17, p. Košana.

Kdl. istrski goniči:

Žero JRGki 5295 — Cita JRGki 4799, leglo 29. 5. 1969. Rejec Jože Brezovnik, Poljane 21, p. Vinica.
Boj JRGki 4845 — Drina Belovodska JRGki 5379, leglo 26. 8. 1969. Rejec Janez Polc, Podvine 7.
Bil JRGki 6915 — Dora JRGki 6917, leglo 28. 10. 1969. Rejec Izidor Mišček, Zapotok 34, p. Anhovo.
Arbo Dešna Puštalski JRGki 6951 — Anda JRGki 6939, leglo 15. 7. 1969. Rejec Leopold Nagode, Novi svet 26, p. Hotedršica.
Bojko JRGki 5390 — Bilka Osilniška JRGki 5393, leglo 14. 8. 1969. Rejec Jože Šerčar, Žurge 89, p. Osilnica.
Šapko JRGki 5264 — Zlata JRGki 3846, leglo 23. 6. 1969. Rejec Karl Gorenc, Žabjek 29, p. Trbovlje.
Edo Velunjski JRGki 5754 — Bistra JRGki 5226, leglo 24. 6. 1969. Rejec Franc Dvorjak, Šentilj 34, p. Mislinja.

Resasti istrski goniči:

Atoš JRGri 1171, bil na tekmi — Gorša Turjaška JRGri 1416, leglo 14. 8. 1969.

Rejec Ignac Tavčar, Sp. Luša 5, p. Selca.
Davor Velikolaški JRGri 2003 — Bistra JRGri 1420, leglo 4. 6. 1969. Rejec Lovro Logar, Turjak 16.

Posavski goniči:

Ali Podvinski JRGp 6318 — Diana JRGp 3780, leglo 28. 8. 1969. Rejec Janez Po-
točnik, Zagorje, Ulica tal-
cev 27.
Ali Podvinski JRGp 6318 — Brina JRGp 5360, leglo 8. 9. 1969. Rejec Ivan Jerman, Kisovec 120.
Ali Podvinski JRGp 6318 — Beba JRGp 4902, leglo 5. 7. 1969. Rejec Božo Burazer, Črnomelj, Zadruga 5.
Živko JRGp 3756 — Bara JRGp 7009, leglo 10. 7. 1969. Rejec Franc Mencinger, Mislinja 90.
Blisk JRGp 4812 — Brina JRGp 6324, leglo 30. 7. 1969.

Rejec Martin Potočnik, Krnica 33, p. Gorje.

Prijavljene in zaščitene psarne

»HRAŠENSKA« za nemške ptičarje, lastnik Jakob Čuk, Hrastje Mota 71, p. Križevci pri Ljutomeru.
»PRINCIPOVSKA« za foks-
terierje, lastnik Danica Če-
rić, Maribor, Principova 3.
»PRIKERNIŠKA« za nem-
ške ptičarje, lastnik Drago
Golob, Ljubljana, Pod hra-
sti 3.
»ŠTATENBERŠKA« za kra-
ške ovčarje, lastnik Lidija
Pečnik, Ptujška gora 36.
»GALERIJSKA« za pinče,
kodre in ostale šnauerje,
lastnik Zoran Hochstätter,
Maribor, Gospejna 7.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Tudi plen

Ko se je oče vrnil z lova, ga sinček vpraša:
»Očka, si kaj uplenil?«
»Seveda sem!«
»No, kaj si prinesel?«
»Lisičko!«
»Kje jo pa imaš?«
»V žepu vendar.«

Špula

Padel je — padla je

Izkušeni lovec Jurij je vo-
dil začetnika Franceta na
divjega petelina. Prišla sta
mu že na strelno razdaljo.
Za strel je bilo pa še pre-
temačno, zato Jurij šepne
Francetu, naj še počaka.
Medtem se je zazorilo in na
bližnje drevo je priletela

sova. Zelenec France — mi-
sleč, da se je preletel pete-
lin — brž ustrelil in zavpije:
»Padel je!« Jurij pa ga po-
pravi: »Ne, padla je!«

L. Zupan

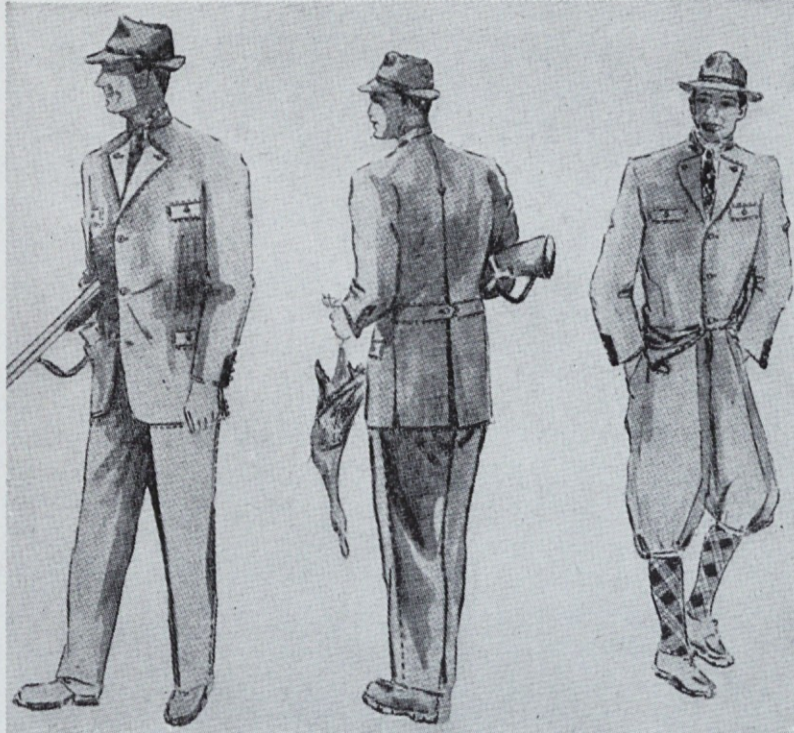
Bo držalo

Po lovu so se lovci vrnil
v lovsko koč. Janez je bil
videti nekam resen, pa ga
vpraša Pepče:

»Kaj ti je?«
»Nič vendar. Na lovu za-
gledam zajca, jaz pa brez
municije. Hitro vzamem
lovski nož, ga vržem vanj
in mu odbijem — rep.«
»Zakaj pa glave ne?«
»Je že več ni imel...«

Špula

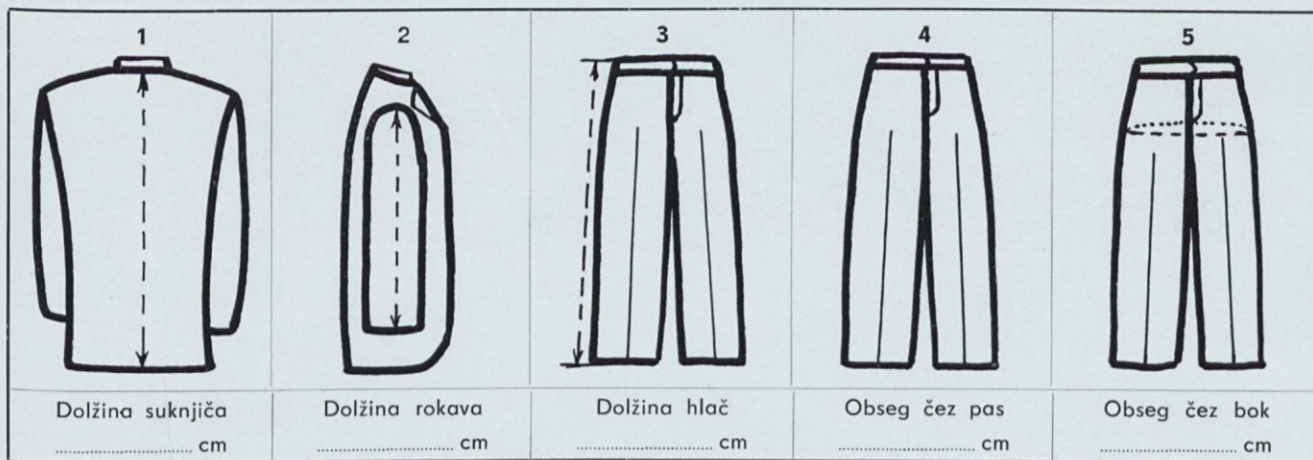
Kroj slovenskih lovcev

Da ugodimo željam naših lovcev, pričenjamo s prodajo konfekcijskih lovskih oblek, ki jih imamo že na zalogi. Na voljo so obleke, izdelane iz **rjavega** in zelenega lodna, obšite, kakor zahteva kroj, z zeleno obrobo. S tem želimo uvesti enotnejše lovske obleke, predvsem za razne lovske in kinološke prireditve.

Pri naročilu po pošti zadostuje, da navedete za vašo obleko 5 mer, ki so označene na skicah s prekinjenimi črticami, ali pa samo vašo konfekcijsko številko.

Cena obleki (suknjiči in dolge hlače) je 645,00 din, cena pumparicam, ki jih prodajamo tudi posebej, pa 169,00 din.

Lovske družine imajo pri naročilu večjega števila oblek za svoje člane — poseben popust.

Poleg navedenih mer sporočite še: a) kakšne barve (**rjava** ali zelena), b) samo z dolgimi hlačami, c) s pumparicami in z dolgimi hlačami

Lovska zadruga za Slovenijo · LOVEC

Ljubljana, Gosposvetska cesta 12

Foto M. Kambič: Pot v gorsko lovišče